

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

MAL4-sopimus Seuranta 2023 Sopimuksen toimeenpanon eteneminen

Seutuhallitus 29.5.2024

Seututietopäällikkö Jussi Välimäki

Liikennejärjestelmäpäällikkö Tapani Touru

Seutusuunnittelupäällikkö Kaisu Kuusela

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

- Tiivistelmä, diat 3–22
- Seudun tunnuslukuja ja karttoja, diat 23–37
- Kustannustehokkaan MAL-rahoituksen kohdentaminen, diat 38–45
- Toimenpiteiden etenemisen kuvaukset, diat 46–108

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Tiivistelmä

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

1. KESTÄVÄ JA VÄHÄHIILINEN YHDYSKUNTARAKENNE JA LIIKENNEJÄRJESTELMÄ

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- MAL-sopimuksen toimeenpano oli suunnitelmallista.
- Rakennesuunnitelman päivitys on valmis ja hyväksytty. Suunnitelmaan täsmennetään seudun yhdyskuntarakenteen tärkeimmät painopistealueet: seudulliset keskustat, seudullinen joukkoliikenne, seudun viherrakenne, kasvun kohdentamisen vyöhykkeet ja laadukkaan asumisen periaatteet sekä seudullisesti merkittävät työpaikka-alueet teollisuuden ja logistiikan tarpeisiin ja näitä palveleva liikennejärjestelmä.
- Asumisen asemakaavoitus on keskittynyt MAL4-sopimuksen kohdealueille keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeille.
- Asumisen kaavavarantoa on keskeisimmillä sijainneilla noin seitsemän vuoden väestönkasvun tarpeisiin.
- Kunnat työskentelevät yhdessä keskustojen kehittämiseksi seudun keskustatyöryhmän kautta.
- Seudullisesti merkittävät elinkeinovyöhykkeet ja näiden toiminnalliset painopisteet on tunnistettu seudullisen ekosysteemitarkastelun sekä teollisuuden tilatarpeiden tarkastelun kautta.
- Raitiotien suunnittelua ja toteuttamista on edistetty määrätietoisesti seudullisessa yhteistyössä.
- Seudun lähijunakehittämisen tavoitetilatyö valmistui ja sen toimeenpano käynnistyi kuntien ja valtion yhteistyönä. Väyläviraston ja seudun kuntien yhteistyössä laatima Tampereen kaupunkiseudun ratakapasiteettiselvitys valmistui. Seudulla valmistauduttiin MAL-neuvotteluihin toteuttamalla asiantuntijaselvityksen ensivaiheen seisakkeiden nykytilasta ja kehittämisen potentiaalista. Tampereen henkilöratapihan kehittämisestä on sovittu.
- KÄPY-kehittämisohjelman (2021) mukaista pyöräliikenteen seudullisten pääreittien suunnittelua on toteutettu kuntien ja ELYn yhteistyössä hyödyntäen MAL-rahoitusta. Pyöräliikenteen tavoitteellisen pääverkon kehittämistarpeet on kartoitettu MAL-neuvottelujen pohjaksi. MAL-rahoitusta hyödyntävä seudun kestävä ja turvallisen liikkumisen suunnitelman laatiminen seudullisessa yhteistyössä on valmistunut.
- Kustannustehokas MAL-rahoitus on allokoitu suunnitelmallisesti vaiheittain kokonaisuudessaan vuoden 2022 aikana. Osa aiemmin kohdennetusta rahoituksesta allokoitiin uusiksi vielä vuoden 2023 aikana, koska suunnitelmavalmius ei mahdollistanut sen hyödyntämistä.

2. ASUMINEN JA ELINYMPÄRISTÖN LAATU

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- Seudun asuntopoliittinen ohjelma hyväksyttiin vuonna 2021. Ohjelman yhteydessä päivitettiin seudun väestösuunnite ja asuntotuotantarvelaskelma, kirjattiin periaatteet ja toimenpiteet asumisen laadun ja monimuotoisuuden vahvistamiseen, asuinalueiden eriyttämiseen ehkäisemiseen, kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon ja asunnottomuuden puolittamiseen.
- Asuntotuotannon määrällinen tavoite (13 400 uutta asuntoa) koko MAL4-sopimuskauden osalta ylitettiin yli 8000 asunnolla. Vuosina 2020–2023 seudulle on rakentui noin 21 600 uutta asuntoa.
- Myös tavoite asuntotuotannon kohdentumisesta (80 % MAL4-tavoitealueille) on toteutunut. Asuntotuotannosta 84 % sijoittui sopimuksen mukaiselle kohdealueelle keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeille.
- Kohtuuhintaisten asuntojen tuotantotavoite on ylitetty seututasolla.
- Valtio on tukenut kohtuuhintaista asuntotuotantoa käynnistys- ja infra-avustuksin. Asuntorakentamiseen soveltuvia maa-alueita ei ole luovutettu valtiolta kunnille.
- Kunnat ovat kehittäneet prosesseja rakentamisen laadun, asuinalueiden monipuolisen kehittämisen ja uudistamisen huomioimiseksi.
- Yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutusten arviointityökalu on tehty, mutta sen käyttöönotto vaatii vielä työtä.
- Kaupunkiseudun kuntien päästövähennystyötä ohjaavat Hinku-tiekartat ja sen rinnalle 2023 laadittu seudullinen kestävän siirtymän viitekehys, jonka periaatteisiin ilmastonmuutoksen hillinnän rinnalla kuuluu mm. sopeutuminen, monimuotoinen luonto ja resurssiviisas luonnonvarojen käyttö.

3. MUUT SOPIMUKSEN TOTEUTTAMISEN KANNALTA TÄRKEÄT VALTION TOIMENPITEET (LIIKENNE)

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- Seudun valtakunnallisesti merkittävä Henkilöratapihan kehittäminen varmistui.
- Suomi-radon valmistelu päätettiin hallitusohjelman mukaisesti.
- Pääradan peruskorjaus välillä Helsinki–Tampere on mukana investointiohjelmassa 2025–2032
- Vt 9 (Tampere–Orivesi 2. vaihe) Vt 12 (mm. Kahtalammi, Tampere–Kangasala) ja Vt 3 (mm. Kehä II ja Sarankulma) hankkeet eivät sisälly investointiohjelmaan 2025–2032.
- Vaitinaron risteyskehityksen käynnistys ohjelmoitu vuodelle 2024.
- Tampere–Pirkkala lentoasemalta on lakkautettu Finnairin lennot (2023).

- Valtion laatiman fossiilittoman liikenteen tiekartan rooli valtakunnallisessa suunnittelussa on näyttäytynyt epäselvänä.
- Ruuhkamaksujen säädösvalmistelu ei edennyt eikä siten vaikutuksista Tampereen kaupunkiseudulle saatu arviointeja.

- Seutu on lausunut Väyläviraston investointiohjelmasta, jossa on tunnistettu seudun kannalta merkittäviä ja MAL-sopimuksessakin korostettuja hankkeita.
- Seudulta on osallistuttu monipuolisesti valtakunnan tasoiseen kehitystyöhön

3. MUUT SOPIMUKSEN TOTEUTTAMISEN KANNALTA TÄRKEÄT VALTION TOIMENPITEET (MAANKÄYTTÖ JA ASUMINEN)

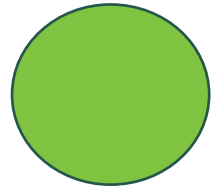

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

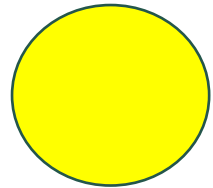
- Maankäyttö
  - Maankäyttöä koskeva lainsäädäntö ei edennyt viime hallituskaudella. Valmistelu käynnistettiin uudelleen syksyllä 2023.
  - *Valtion Kestävä kaupunki* –ohjelma rahoitti asuinalueiden eriytymiskehitystä tarkastelevan hyvinvointi-indeksin seudullistamisen, josta on tullut merkittävä tuki alueiden kehityksen ohjaamisessa.
- Asuminen
  - Sanna Marinin hallitus antoi selonteon asuntopoliittisesta ohjelmasta eduskunnalle vuonna 2021. Valtion asuntopoliittikkaa määriteltiin eduskuntavaalien jälkeen Petteri Orpon hallitusohjelmassa.
  - Ympäristöministeriö valmistelee lakimuutoksia, joilla kehitetään pitkän korkotuen vuokra- ja asumisoikeusasuntojen tuotantoa koskevaa korkotukimallia. Tampereen kaupunkiseutu totesi lausunnossaan, että lakimuutoksessa tulisi huomioida entistä paremmin kohtuuhintainen asuntotuotanto välineenä eriytymiskehityksen hillintään sekä keskustasijainteihin liittyvät tontti-, toimitila- ja pysäköintiratkaisut ja näiden tuottamat kustannukset.
- Elinkeinot
  - Kaupunkiseudun ekosysteemisopimuksen toimeenpano on käynnistynyt Tampereen kaupungin koordinoimana.

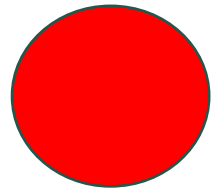
Toteutumisen seuranta

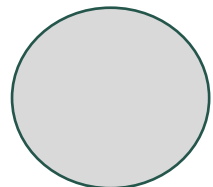
Toteutunut täysin / lähes täysin

Toteutunut osittain / työ on kesken

Toteutumatta / lähes toteutumatta

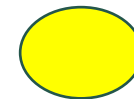

Sopimuskohta ei ole ajankohtainen /
sitä ei ole tarkasteltu kyseisenä
vuotena

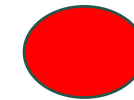
Edistymisen seuranta

Etenee suunnitellusti

Edellyttää huomiota

Ei etene suunnitellusti

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

1. Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä

MAL 4 - sopimuskohtien toteutumisen arviointi

1. Yhdyskuntarakenne

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
1. Kunnat päivittävät yhteistyössä Rakennesuunnitelman 2040 ja ohjelmoivat sen toteutuksen ja toimeenpanon. Seudun joukkoliikennejärjestelmän kehityskuva määritetään rakennesuunnitelman päivityksen yhteydessä.		
2. Kunnat kaavoittavat asumisen uudistuotannon pääosin olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Uudesta asuinkerrosalasta vähintään 80 % sijoitetaan keskustoihin, aluekeskuksiin ja joukkoliikennevyöhykkeille (liite: kartta).		
3. Kunnat edistävät keskustavyöhykkeiden kehittymistä ja ohjaavat työvoima- ja palveluintensiivistä työpaikkarakentamista keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeelle ja tavaraliikennettä tuottavaa työpaikkatoimintaa kehälle ja sisäntuloväylille.		
4. Kunnat huolehtivat rakenteen keskeisien osien riittävästä kaavavarannosta siten, että asumisen, palveluiden ja työpaikkarakentamisen asemakaavavaranto vastaa viiden vuoden kehityksen tarvetta.		
5. Kunnat kehittävät yhteistyössä keskustoja ja asemanseutuja seudullisesti tuotettavien tilannekuvia hyödyntäen.		
6. Seudullisesti merkittävien yritysalueiden/elinkeinovyöhykkeiden vahvistamiseksi määritellään kehittämisperiaatteet rakenteen eri sijainneilla. Kehittämisen tueksi luodaan paikkatietopohjainen seurantaväline.		

1. Yhdyskuntarakenne

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
7. Valtio ja kunnat jatkavat Tampereen ja Helsingin välisen nopean ratayhteyden (Suomiradan) suunnittelua osana hankeyhtiöyhteistyötä.		
8. Selvitys lähijunaliikenteen tulevaisuuden kehittämistarpeista osana liikennejärjestelmätyötä.		
9. Tampereen kaupunki ja valtio jatkavat yhteistyössä Tampereen asemakeskuksen ja henkilöratapihan kokonaisuuden valmistelua myöhemmin sovittavaa toteutusta varten.		
10. Valtio ja kunnat jatkavat Tampereen järjestelyratapihan yhdyskuntarakenteellisten estevaikutusten vähentämisen yhteistyötä sekä mahdolliseen uuteen sijoituspaikkaan liittyvää selvitystyötä.		
11. Valtio ja Ylöjärvi jatkavat yhteistyötä Ylöjärven raakapuuterminaalien siirtämisen suunnittelussa alueen saamiseksi yhdyskuntarakentamisen piiriin.		

1.2 Joukkoliikennejärjestelmän kehittäminen

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
12.a. Lähijunaliikenteen palvelutason jatkaminen pilotin tasoisena		
12.b. i Tesoman junaseisakkeen rakentaminen		
12.b. ii Lempäälän junaliikenteen edellyttämien laiturimuutosten toteutus		
12.b. iii Nokian asema-alueen kehityshankkeen suunnittelu ja toteutus		
12.b. iv Oriveden asema-alueen kehityshankkeen suunnittelu ja toteutus pienin ensivaiheen toimenpitein		

1.2 Joukkoliikennejärjestelmän kehittäminen

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
13.a. Seuraitiotien osan 1 laajentamiseen (Hatanpään haara) kehitysvaihe:		
13.b. Tampereen raitiotien osan 2 eteneminen kehitysvaiheeseen ja toteutukseen (keskusta–Hiedanranta–Lentävänniemi):		
13.c. Raitiotien seudullisen laajenemisen eli seuraitiotien yleissuunnitelma valmistuu ja laajentamisen toteutussuunnittelu käynnistetään tarkoituksenmukaisilla suunnilla.		
13.d. Tampere ja Pirkkala käynnistävät kohti toteuttamista tähtäävän hankesuunnitelman laatimisen vuoden 2021 aikana ja mahdollisesti toteuttamissuunnitelman laatimisen vuonna 2023 osuiksilla Tays keskussairaala–Koilliskeskus ja Tampereen linja-autoasema–Härmälä–Pirkkala.		
14. Kunnat lisäävät rahoitusta joukkoliikenteen palveluihin ja markkinointiin. Joukkoliikenteen runkolinjoille suunnitellaan ja toteutetaan joukkoliikennettä nopeuttavia ja joukkoliikenteen käytettävyyttä parantavia toimenpiteitä valtion ja kuntien yhteistyössä.		
15. Valtion joukkoliikennetuki ja sen edellytykset. Ilmastoperusteinen joukkoliikenneavustus. Valtionavustus liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumiseen.		
16. Seudun joukkoliikenneviranomaisen ja kunnat sitoutuvat puhtaampien käyttövoimien käyttöönottoon.		

1.2 Kävelyn ja pyöräilyn kehittäminen

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
17. Kaupunkiseudulle laaditaan kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelma 2.0, jossa käsitellään verkon, kunnossapidon ja seurannan kehittämisen tarpeet sekä määritellään toimenpiteet.		
18.a. 0,83 miljoonaa euroa Tampereen seudun valtion väyläverkolla toteutettaviin kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimenpiteisiin.		
18.b. Valtionavustus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen katuverkolla.		
19. Kuntien rahoitus kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseen.		

1.3 Liikkumisen palvelut ja matkakaketjut

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
20.a. Määräraha sisältää sopimuksen kohdassa 12b esitetyt seisakkeita koskevat toimenpiteet, joita koskeva valtion rahoitusosuus on 4,5 milj. euroa. (=seuranta 12b)		
20.b. Muun rahoituksen 3,95 milj. euroa kohdentamisesta sovitaan seudun liikennejärjestelmä-työryhmässä yhdessä valtio-osapuolen kanssa yhdessä sovituilla periaatteilla.		
21. Kuntien ja valtion yhteistyössä laatima strateginen tiekartta ja digitaalinen tietopohja liikenteen automaation sekä uusien teknologioiden ja liikkumispalveluiden käyttöönotolle.		
22. Valtion ja kuntien kehitysyhteistyö liikennettä ja liikenneinfrastruktuuria koskevan tiedon keräämiseksi ja hyödyntämiseksi. Kunnat kehittävät liikennepalveluiden tietorajapintoja lain vaatimustasoa laajemmin ja käyttöön uusia taustajärjestelmäpohjaisia lipputuotteita		

1.3 Liikkumisen palvelut ja matkakaketjut

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
23. Liikkumisen ohjauksen jalkauttamiseksi laaditaan seudullinen suunnitelma.		
24. Tampereen kaupunkiseudun liikenneturvallisuussuunnitelma päivitetään kuntien ja valtion yhteistyössä.		
25. Kunnat toimeenpaneovat pysäköinnin seudulliset kehittämisperiaatteet ja edistävät toimenpiteiden toteutumista.		
26. Valtio ja Tampere jatkavat Vaitinaron liittymän (vt 12/ kt 65) suunnittelua vuosina 2022-23.		

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

2.Asuminen ja elinympäristön laatu

MAL 4 – sopimuskohtien toteutumisen arviointi

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

2.1 Riittävä ja monimuotoinen asuntotuotanto

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
27. Seudun asuntopoliittinen ohjelma päivitetään.		
28. Seudulle valmistuu 13 400 asuntoa kauden 2020–2023 aikana. Asuntotuotannosta 80 % sijoittuu keskustoihin, aluekeskuksiin ja joukkoliikennevyöhykkeelle. Asuntotuotannon kuntakohtaiset vähimmäistavoitteet kytketään joukkoliikenteen kehittämiseen.		
29. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon osuus on seudulla 25 %, ja kuntien osuus määräytyy Rakennesuunnitelman 2040 jakotaulukon mukaan sopimuskauden alussa. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon määrä ja kuntaosuudet tarkistetaan Asuntopoliittisen ohjelman päivityksessä, missä tavoitteena on suhteellisen osuuden nostaminen.		
30. Kunnat päivittävät kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon tontinluovutusohjelmat.		

2.1 Riittävä ja monimuotoinen asuntotuotanto

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
<p>31. Valtio osoittama käynnistysavustus 40-vuotisille keskusta- ja joukkoliikennevyöhykkeelle rakennettaville kirkotukivuokra-asunnoille.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3000/asunto + 20 % puurakenteinen kerrostalo - Selvitys käynnistysavustuksen nostamisesta.		
<p>32. Valtio osoittaa kunnille kunnallistekniikka-avustusta keskusta- ja joukkoliikennevyöhykkeillä sijaitseville kohdealueille.</p>		
<p>33. Valtio-omisteinen A-Kruunu rakennuttaa omistukseensa tavallisia 40-vuotisia kirkotukivuokra-asuntoja seudulla.</p>		
<p>34. Valtio luovuttaa kunnille maata myymällä, vaihtamalla ja tarvittaessa maankäytösopimuksia hyödyntäen. Valtio vaikuttaa omistajaohjauksellaan siihen, että valtion tarpeista vapautuvat asuntorakentamiseen soveltuvat alueet luovutetaan kohtuuhintaisesti ensisijaisesti kunnille tai toissijaisesti muulle alueen lopulliselle asuntotuotannon tarjoajalle.</p>		

2.2 Asuinympäristön laadun sekä sosiaalisen ja toiminnallisen monimuotoisuuden vaaliminen

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
35. Kunnat kehittävät rakentamisen laadunohjausta ja asumisen innovaatioita sekä monipuolistavat asuntokantaa täydennysrakentamisella. Kaavoituksessa ja tontinluovutuksessa hyödynnetään laaturyhmiä sekä konsepti-, suunnittelu- ja arkkitehtikilpailuja		
36. Kunnat tukevat asuinalueiden uudistumista mm. aktiivisella maapolitiikalla ja alueita täydentävällä kaavoituksella sekä edistämällä taloyhtiöissä tehtävää täydennysrakentamista sekä energiatehokkuustyötä.		
37. Kunnat tukevat puurakentamista kaavoituksessaan ja tontinluovutusohjelmissaan.		

2.2 Asuinympäristön laadun sekä sosiaalisen ja toiminnallisen monimuotoisuuden vaaliminen

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
38. Seutuyhteistyössä laaditaan suunnitelma asuinalueiden eriytymiskehityksen ehkäisemiseen ja alueiden monipuoliseen kehittämiseen. Lisäksi otetaan käyttöön paikkatietopohjainen asuinalueiden eriytymiskehityksen seurantatyökalu.		
38.1. Kunnat tavoittelevat asunnottomuuden puolittamista sopimuskaudella. Asunnottomuuden poistamiseksi laaditaan seudullisen tilannekuva ja toimenpiteet. Seudun kunnista Tampere osallistuu vuosina 2020–2023 hallitusohjelman mukaiseen asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan.		
38.2. Seudun kunnat kiinnittävät huomiota asuinalueiden tasapainoiseen kehitykseen. Valtio toteuttaa vuosina 2020–2022 poikkihallinnollisen lähiöiden kehittämissuunnitelman, josta kunnat voivat hakea avustusta.		

2.2 Asuin ympäristön laadun sekä sosiaalisen ja toiminnallisen monimuotoisuuden vaaliminen

Sopimuskohta	Toteutuminen	Edistyminen 2023
39. Kunnat laativat rakenteen energiatehokkuuden kehitysohjelman, resursoivat toteuttamisen ja ottavat käyttöön yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutuksia seuraavan työkalun.		
40. Seudun virkistysverkon tasalaatuisuus ja lähivirkistysalueiden riittävyys varmistetaan hyödyntäen suunnittelussa seudullisia seurantavälineitä, kuten viherkerrointa.		
41. Ekologisen kompensaation käyttöä pilotoidaan esimerkiksi isoissa infrastruktuurihankkeissa.		

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Seudun tunnuslukuja ja karttoja

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

Väestönmuutos MAL-sopimuskaudella

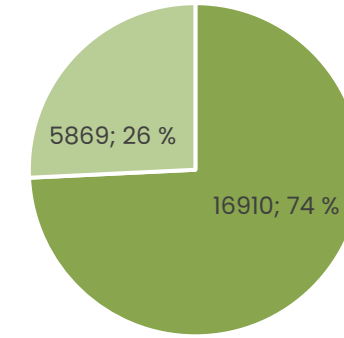

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Väestönmuutos Tampereen kaupunkiseudulla vuosina 2020–2023

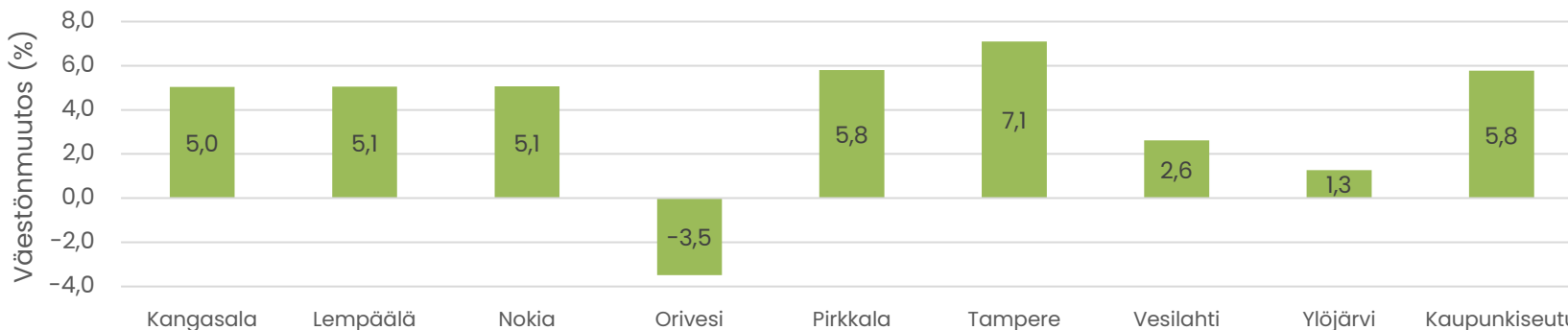
	2020	2021	2022	2023	MAL-kausi
Kangasala	346	408	337	514	1605
Lempäälä	305	336	416	131	1188
Nokia	547	408	462	301	1718
Orivesi	-150	-30	-43	-96	-319
Pirkkala	180	403	199	358	1140
Tampere	2869	3214	4 786	6041	16910
Vesilahti	12	77	57	-32	114
Ylöjärvi	98	181	74	70	423
Kehyskunnat	1338	1783	1502	1246	5869
Kaupunkiseutu	4207	4997	6288	7287	22779

Väestönkasvun jakautuminen Tampereelle ja kehyskuntiin MAL-sopimuskausi 2020–2023

■ Tampere ■ Kehyskunnat

Suhteellinen väestönmuutos 2020–2023 (%)

4.6.2024

Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne 2020–2023

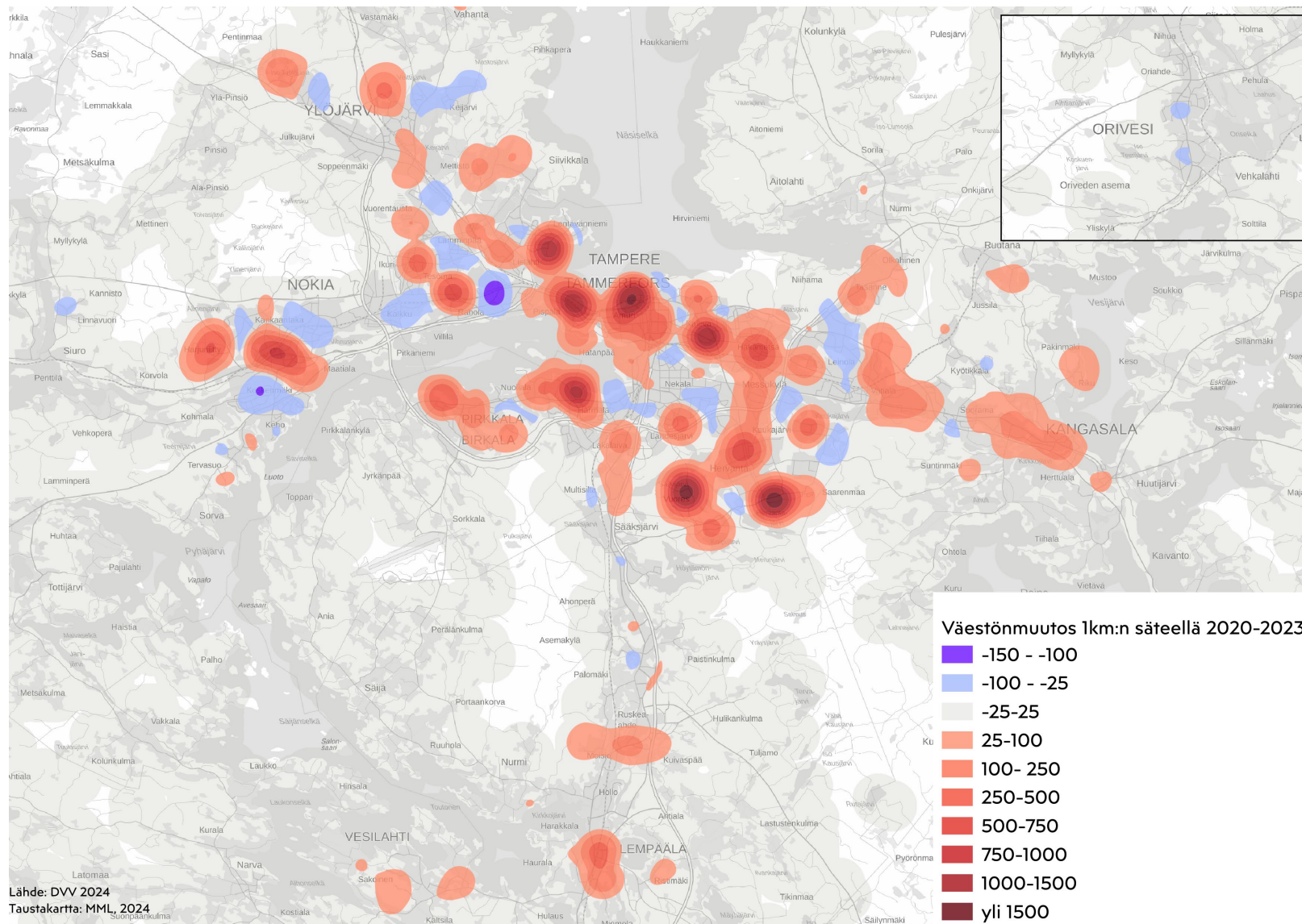
Tampereen kaupunkiseudun väestö on kasvanut MAL 4 - sopimuskauden aikana (2020–2023) 22 779 asukkaalla. Väestönkasvusta noin 74 % on sijoittunut Tampereelle ja 26 % seudun kehyskuntiin.

Väestönmuutos MAL-sopimuskaudella

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

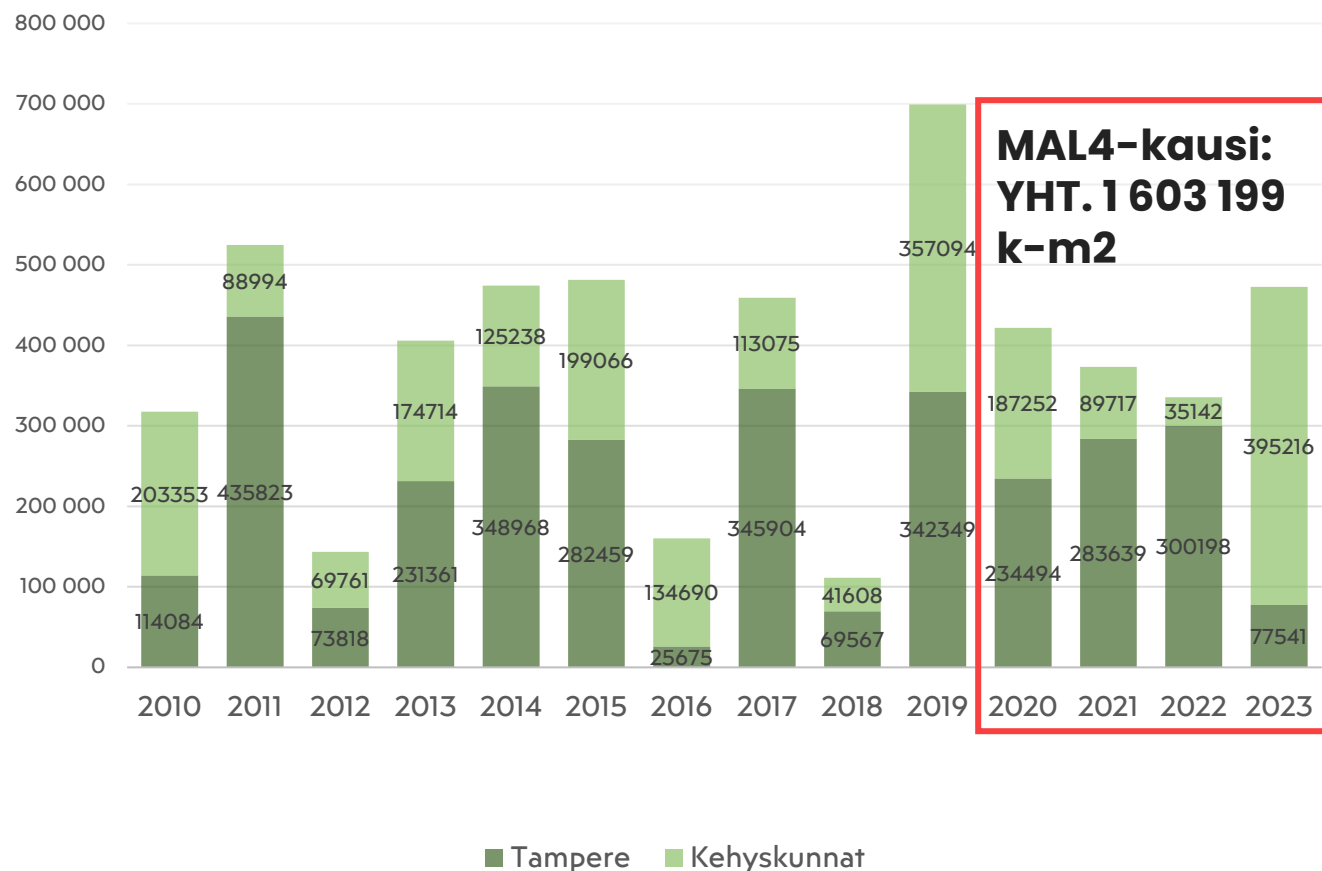
- Tampereen kaupunkiseudun väestönkasvu on sijoittunut yhdyskuntarakenteessa pääosin olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeille.
- Suurimmat väestönlisäykset ovat tulleet Tampereen Vuorekseen, Hervantajärvelle, Ranta-Tampellaan, Santalahden alueelle sekä Niemenrantaan. Myös raitiotievyöhyke Kalevassa on saanut merkittävää väestönkasvua.
- Kehyskunnissa kasvu on sijoittunut erityisesti Nokian, Kangasalan ja Lempäälän osalta keskusta-alueelle.

Hyväksytyt asumisen asemakaavat 2010-2023

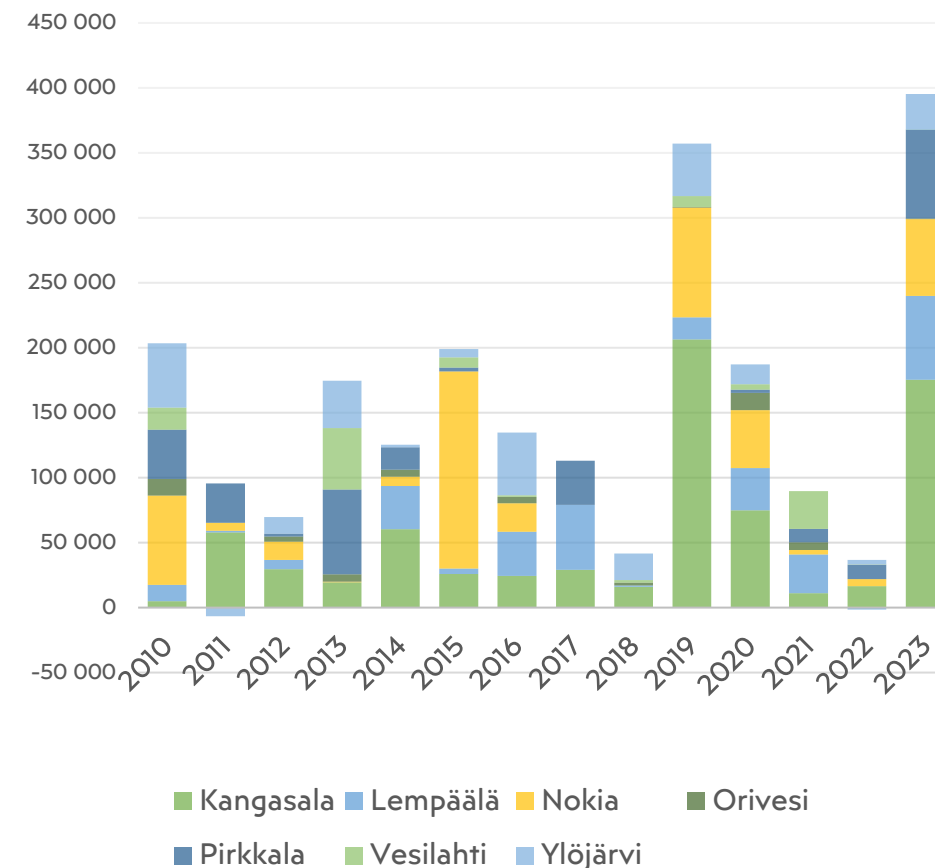

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

HYVÄKSYTTYJEN ASEMAKAAVOJEN ASUMISEN KERROSALAN (K-M2) LISÄYS 2010-2023

HYVÄKSYTTYJEN ASEMAKAAVOJEN ASUMISEN KERROSALAN (K-M2) LISÄYS 2010-2023 KEHYSKUNNISSA

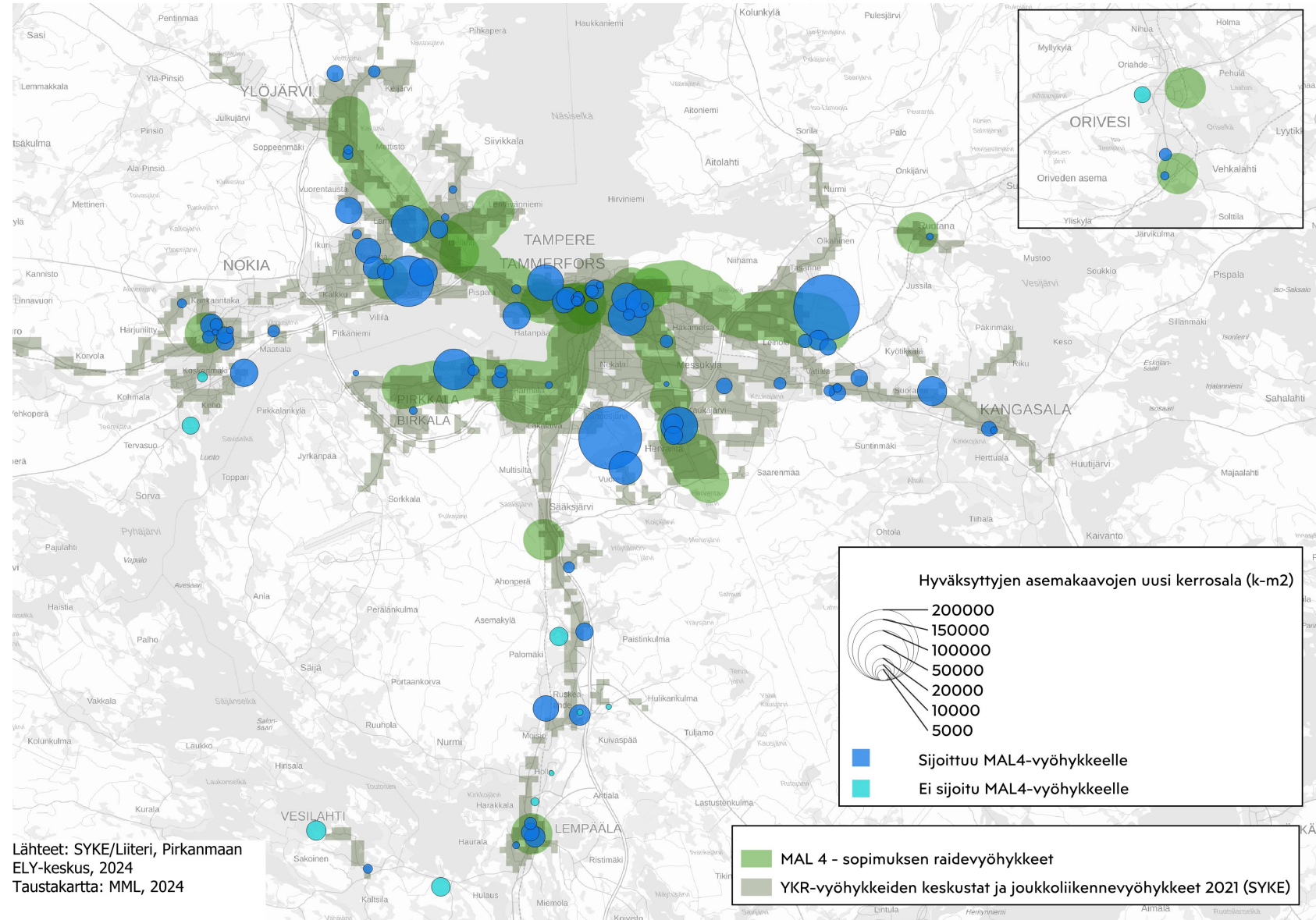

Hyväksytyt asumisen asemakaavat 2010–2023

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- MAL 4 -sopimuksen aikana (2020–2023) Tampereen kaupunkiseudun kunnissa on hyväksytty yhteensä 204 uutta asemakaavaa tai asemakaavan muutosta, joissa on osoitettu uutta, A- tai C-käyttötarkoitusten kerrosalaa.
- Näissä asemakaavoissa on uutta asumisen kerrosalaa yhteensä noin 1 600 000 kerrosneliometriä, josta 95 prosenttia sijoittuu MAL 4 -sopimuksen mukaiselle tavoitealueelle. (Tavoite 80 %)

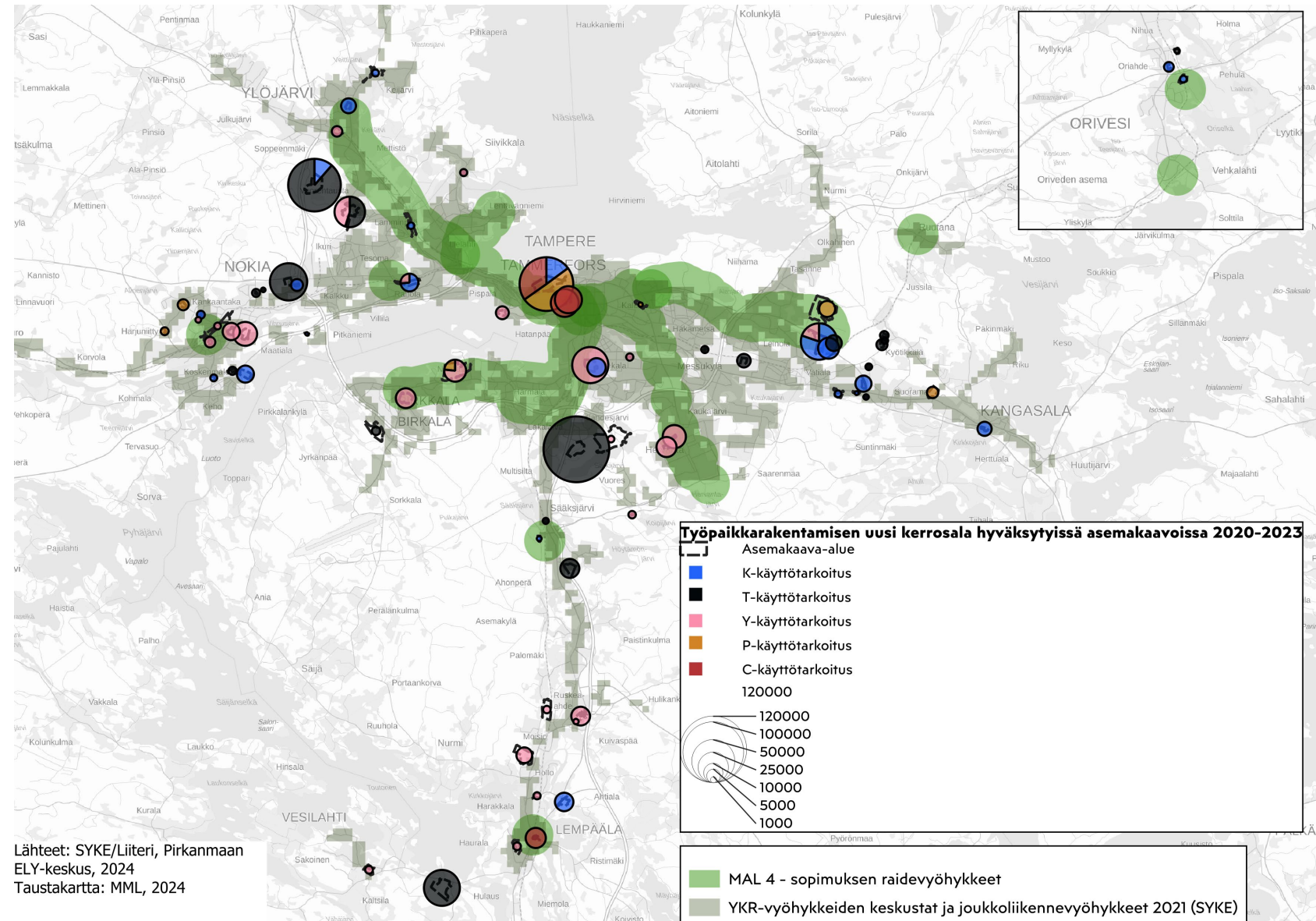
4.6.2024

Hyväksytyt työpaikkarakentamisen asemakaavat 2020–2023

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- MAL 4 -sopimuksen aikana (2020–2023) Tampereen kaupunkiseudun kunnissa on hyväksytty yhteensä 74 uutta asemakaavaa tai asemakaavan muutosta, joissa on osoitettu uutta K, T, P, C tai Y -kerrosalaa
- MAL4-sopimuksen tavoitteen mukaisesti tilaa vaativia teollisuustoimintoja mahdollistavat T-merkinnän asemakaavat sijoittuvat sisääntuloväylien läheisyyteen ja työvoimaintensiivisiä toimintoja mahdollistavat C, P, Y -merkinnän asemakaavat puolestaan pääsääntöisesti keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeille.

Asemakaavavaroitus

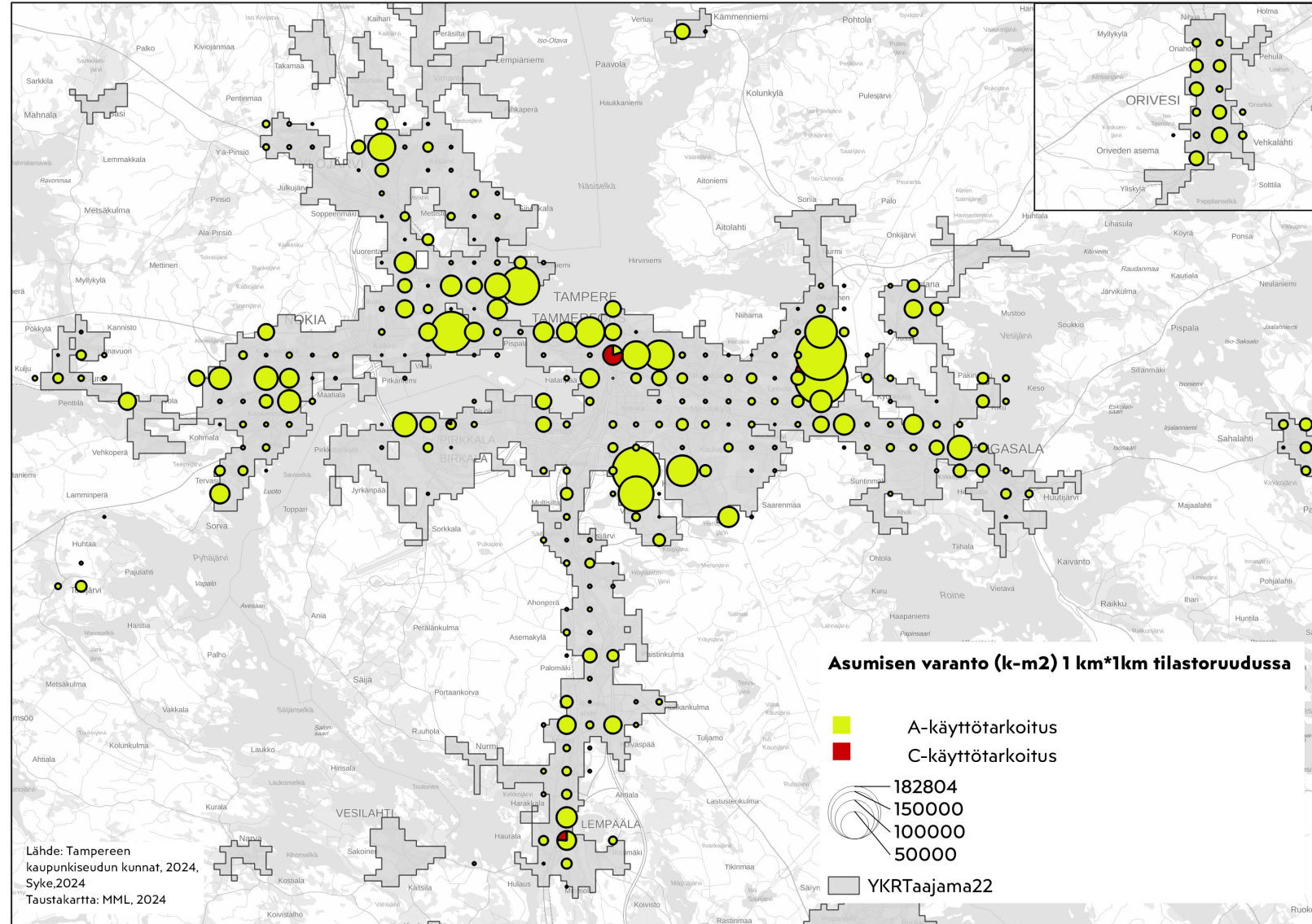
Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Koko Tampereen seudun asumisen asemakaavavaroitus oli keväällä 2024 noin **2 800 000** kerrosneliometriä. Varanto vastaa noin 10,6 vuoden väestönkasvun tarvetta kasvun ollessa noin 4100 asukasta vuodessa.

- Vuonna 2023 Tampereen kaupunkiseudun väestönkasvu ylsi ennätyslukemiin ylittäen 7000 asukasta. Vastaavalla vuosikasvulla varanto riittäisi noin 6 vuoden kasvun tarpeisiin.
- **MAL4 -tavoitealueille** sijoittui asumisen varantoa noin **1 900 000** kerrosneliometriä. Määrä vastaa noin 7 vuoden koko seudun väestönkasvun tarvetta.
- **Taajama-alueelle (SYKE, 2022)** asumisen varantoa sijoittui noin **2 100 000** kerrosneliometriä, mikä vastaa noin 7,8 vuoden väestönkasvun tarvetta

* Varannon arviointi= 65 k-m2/asukas, C-kerrosalasta asumiseen 50%

4.6.2024

Huom: Vesilahdelta ei ole tällä hetkellä saatavissa paikkatietoaineistoa. Nokian varantotieto on vuodelta 2023.

Valmistuneet asunnot

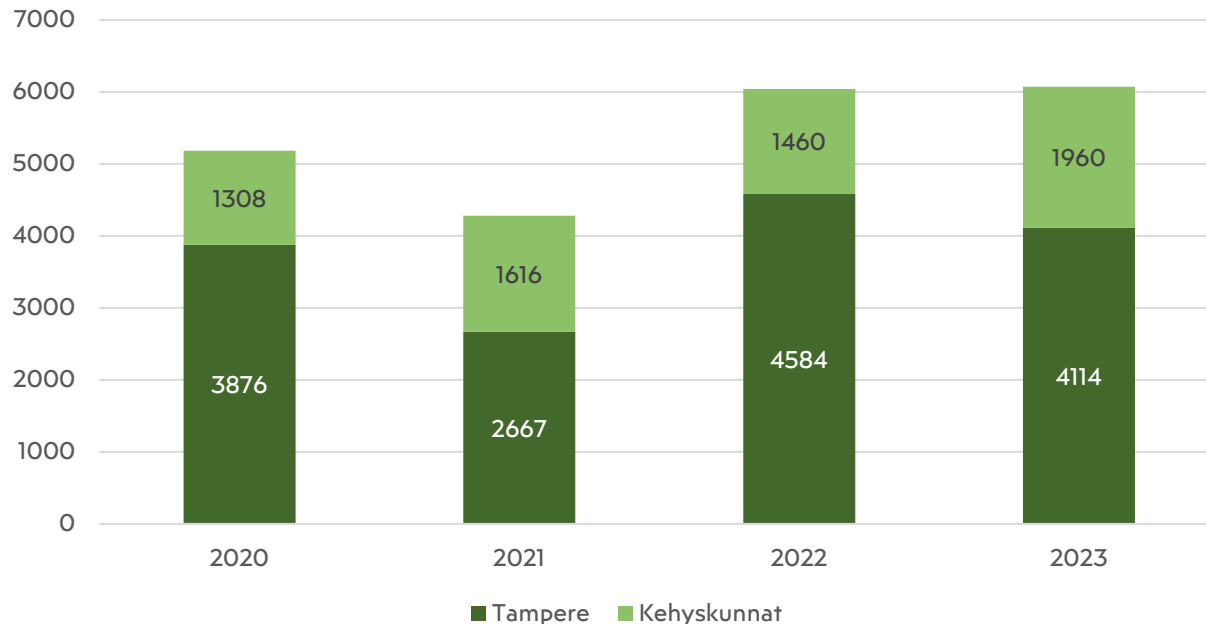

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Tampereen kaupunkiseudulla on valmistunut MAL 4 -kaudella, vuoden 2023 loppuun mennessä **21585** uutta asuntoa. Tämä ylittää koko MAL 4 -kauden tavoitteen 13 400 asuntoa yli 8000 asunnolla.

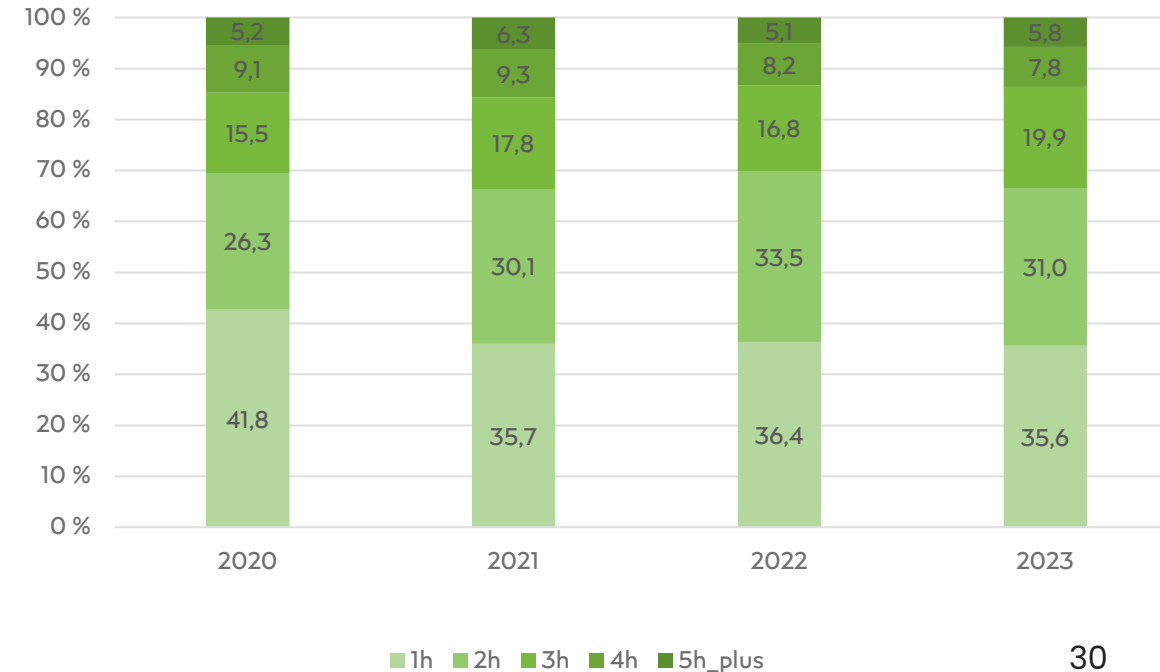
Asuntotuotanto painottui pieniin asuntoihin. Yksiöiden osuus tuotannosta oli suurimmillaan vuonna 2020 (41,8%) ja pienimmillään vuonna 2023 (35,6 %)

MAL4-sopimuskaudella valmistuneet asunnot 2020-2023

4.6.2024

Huoneistotyyppijakauma asuntotuotannossa 2020-2023

30

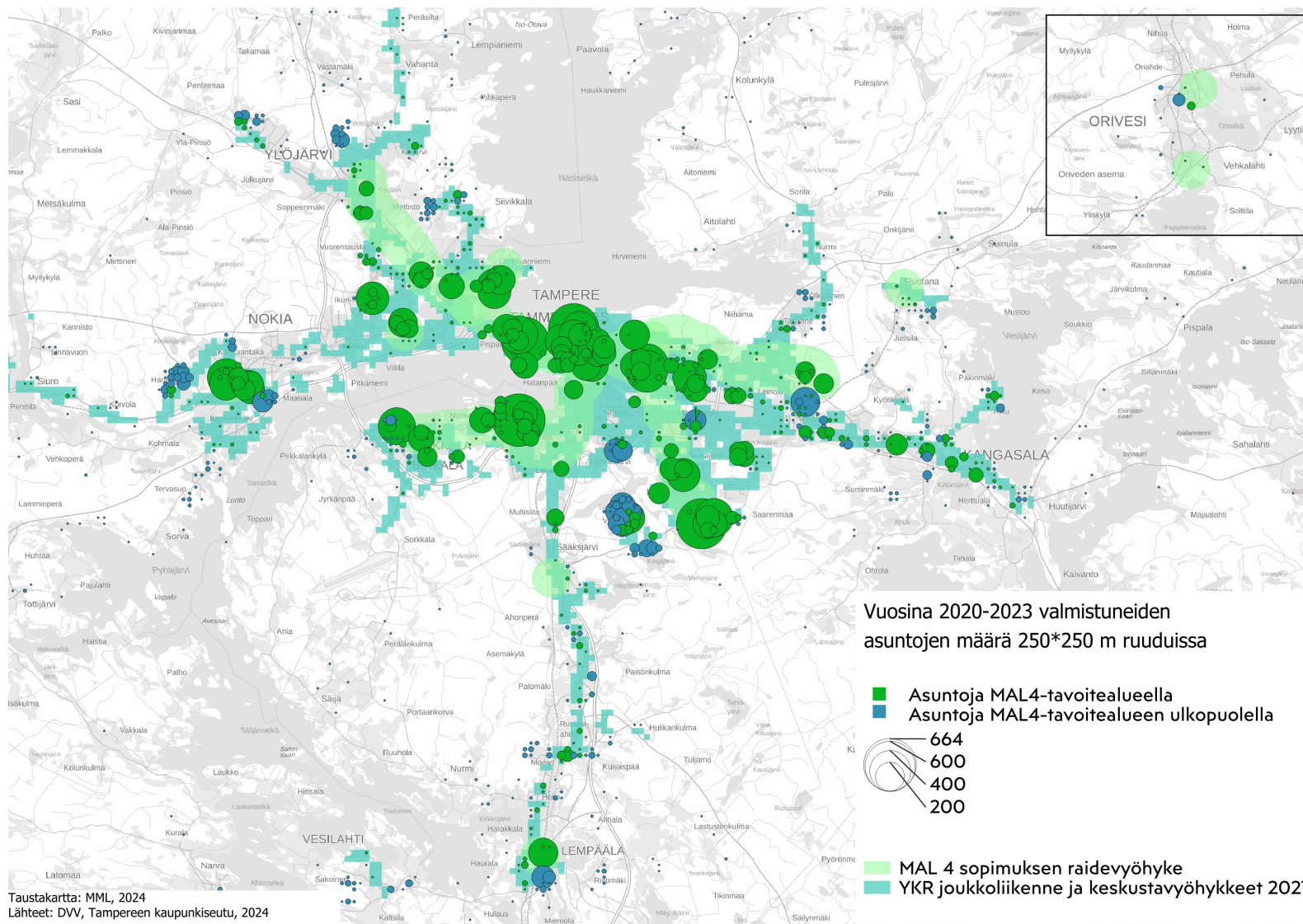
Valmistuneet asunnot

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

MAL4 -sopimuksen tavoitteena on, että 80 % asuntotuotannosta sijoittuu keskustoihin, aluekeskuksiin ja joukkoliikennevyöhykkeelle.

Vuosien 2020–2023 aikana noin 84 % asuntotuotannosta on sijoittunut tavoitevyöhykkeelle.

4.6.2024

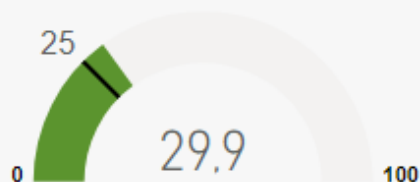
Tampereen kaupunkiseudun kohtuuhintaisten asuntojen tuotanto 2020-2023 (MAL4 - kausi)

Tampereen kaupunkiseudun MAL4 - kauden aikana valmistuneet ARA-tuetut asunnot sekä muu MAL-sopimuksen mukainen kohtuuhintainen, kuntakonsernin oma asuntotuotanto (ARA-vuokratasoa vastaava, omakustannusperiaate).

MAL -kaudella valmistuneet kohtuuhintaiset asunnot

4005

MAL-kaudella valmistuneiden kohtuuhintaisten asuntojen osuus kokonaistuotantotavoitteesta (%)

- Valitse kunta
- Valitse kaikki
  - Kangasala
  - Lempäälä
  - Nokia
  - Orivesi
  - Pirkkala
  - Tampere
  - Ylöjärvi

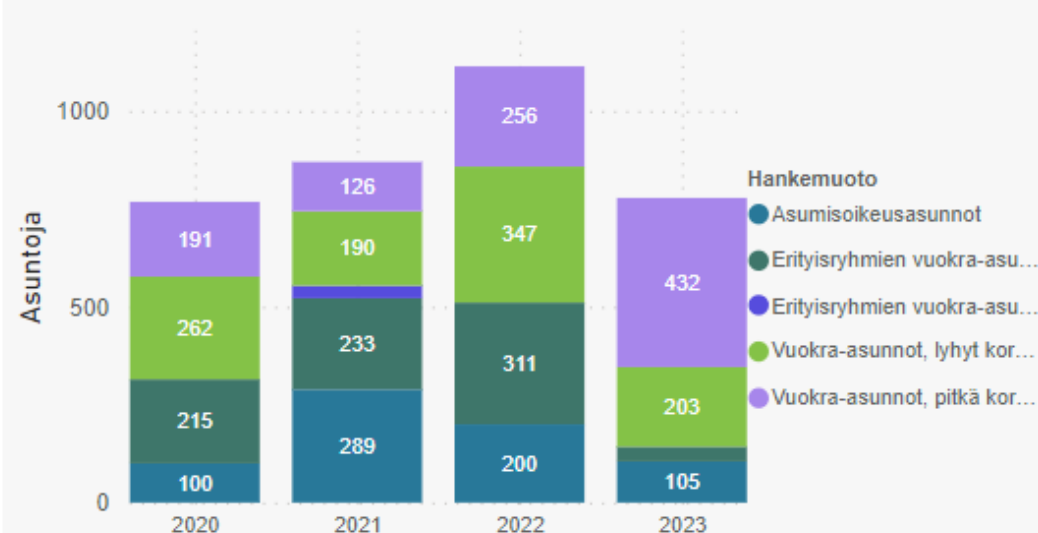
ARA-tuettu asuntotuotanto kunnittain

Kunta	2020	2021	2022	2023	Yhteensä
Kangasala		117	30	105	252
Lempäälä	48	50	169		267
Nokia	88	133	39		260
Orivesi			45	38	83
Pirkkala		36	48	84	168
Tampere	577	488	783	551	2399
Ylöjärvi	55	46			101
Yhteensä	768	870	1114	778	3530

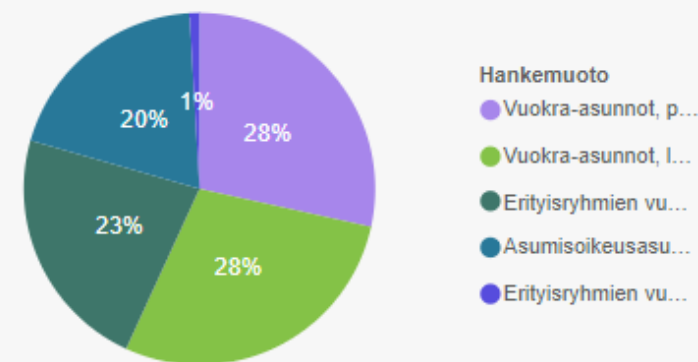
Kuntien oma kohtuuhintainen asuntotuotanto

Kunta	2020	2021	2022	2023	Yhteensä
Lempäälä	8				8
Tampere	143	193	47	84	467
Yhteensä	151	193	47	84	475

Valmistuneet asunnot hankemuodoittain

Valmistuneet asunnot hankemuodoittain

ARA:n käynnistysavustukset 2020-2023 (MAL4 kausi)

MAL 4 - sopimuskaudella (2020-2023) pitkäaikaisella korkotukilainalla rakennettavien tavallisten vuokra-asuntojen rakentamiseen myönnettiin käynnistysavustusta.

Tampereen seudulla avustusta myönnettiin 3000 € asuntoa kohden, puurunkoisille asuinkerrostaloille 8000 € asuntoa kohden.

ARA:n käynnistysavustusta sai MAL 4- sopimuskaudella yhteensä

1320

asuntoa

Joista puurunkoisia asuinkerrostaloasuntoja oli

152

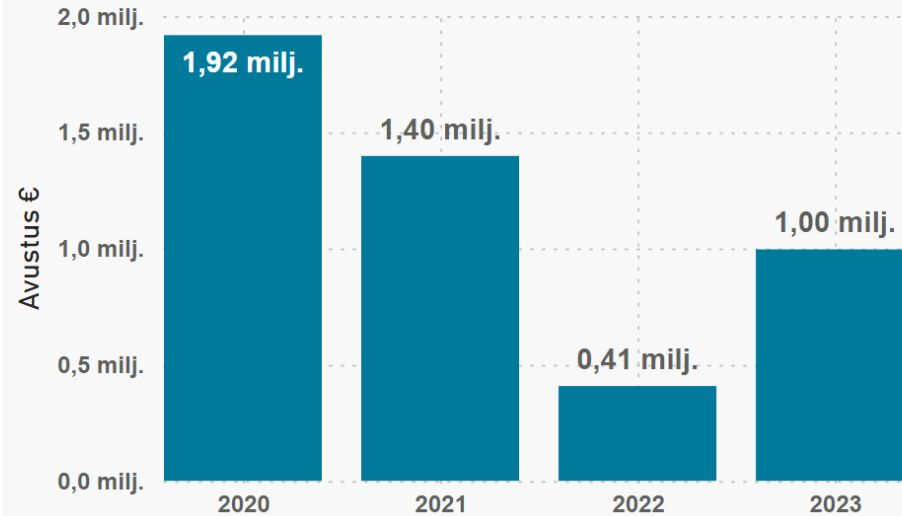
asuntoa

Käynnistysavustusta maksettiin sopimuskaudella yhteensä

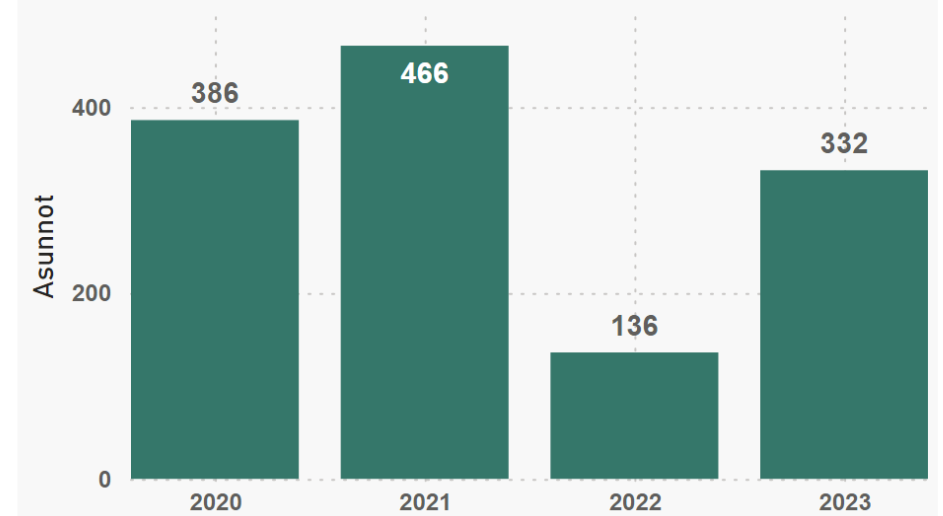
4,72 milj.

€

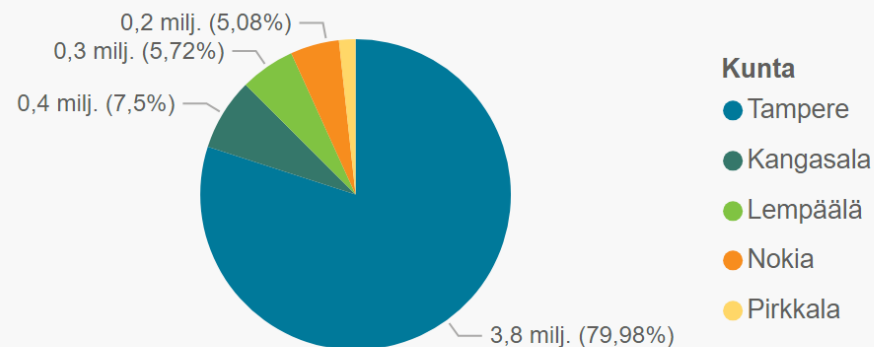
ARA:n käynnistysavustukset (€) 2020-2023, Tampereen seutu

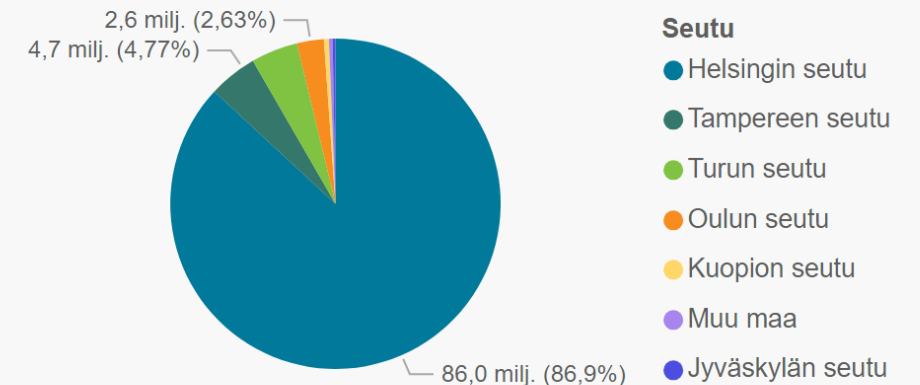
ARA:n käynnistysavustusta saaneiden asuntojen määrä Tampereen kaupunkiseudulla

ARA:n käynnistysavustukset 2020-2023 kunnittain Tampereen kaupunkiseudulla

ARA:n käynnistysavustukset 2020-2023 seuduittain

ARA:n infra-avustukset 2020-2023 (MAL4 kausi)

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

MAL 4 - sopimuskaudella (2020-2023) ARA myönsi infra, eli kunnallistekniikka-avustuksia vauhdittamaan uusien asuinalueiden rakentamista.

ARA:n infra-avustusta myönnettiin MAL4-kaudella yhteensä

12

alueelle/kohteelle

Alueille on suunniteltu yhteensä

9804

asuntoa

Joista ARA-asuntoja on

2303

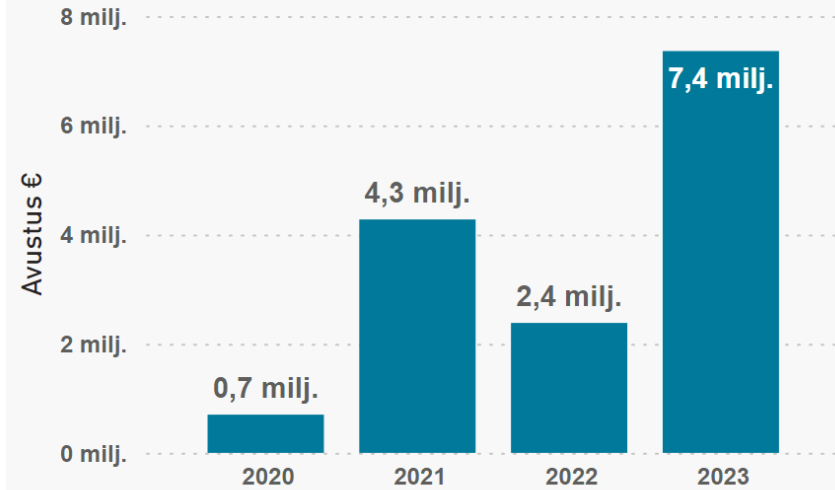
asuntoa

ARA:n infra-avustusta myönnettiin MAL4-kaudella yhteensä

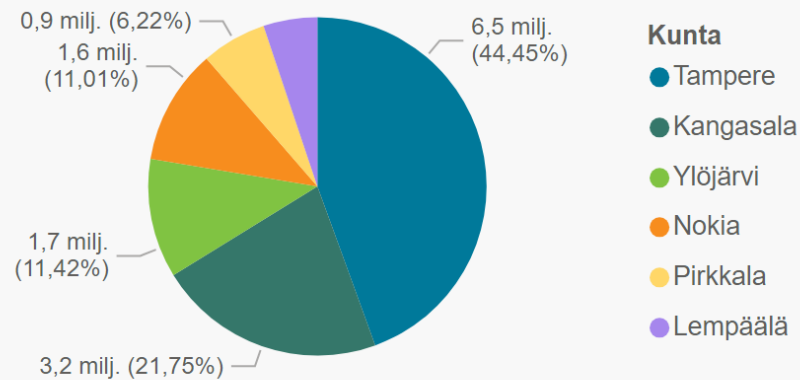
14,71 milj.

€

ARA:n infra-avustukset (€) MAL4 - kaudella, Tampereen seutu

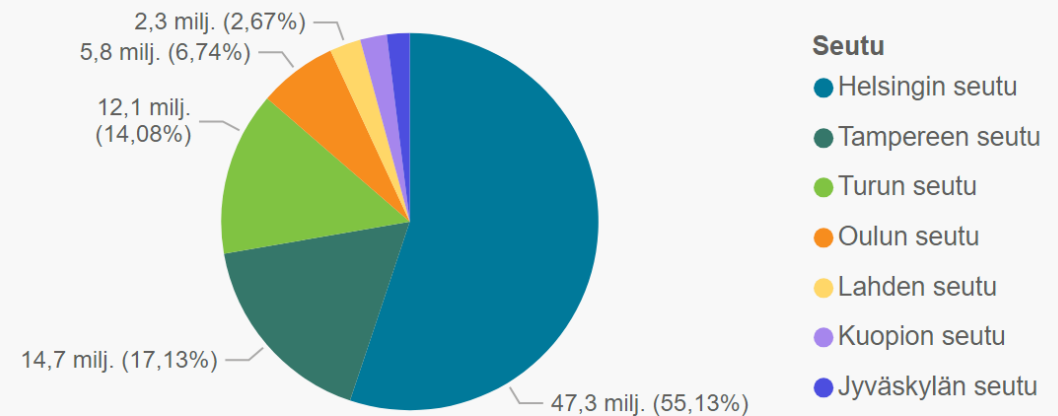

ARA:n infra-avustukset 2020-2023 kunnittain Tampereen kaupunkiseudulla

Kunta	Alue/kohte	Asuntoja	ARA-asuntoja	Avustus (€)	Vuosi
Tampere	Hatanpää	470	165	0,70 milj.	2020
Nokia	Harjuniitty	410	125	1,23 milj.	2021
Nokia	Tokeenkadun alue	640	192	0,39 milj.	2021
Pirkkala	Soukonlahti	350	80	0,92 milj.	2021
Tampere	Hervannan pohjoisakseli	936	280	1,74 milj.	2021
Kangasala	Lemetyän asuin- ja työpaikka-alue	240	40	0,70 milj.	2022
Ylöjärvi	Vuorentaustan uusi asuinalue	1080	80	1,68 milj.	2022
Kangasala	Lamminrahkan pohjoisosa	3020	570	2,50 milj.	2023
Lempäälä	Humalamäki	248	62	0,76 milj.	2023
Tampere	Hyhkynlaakso	270	129	1,08 milj.	2023
Tampere	Raholan radanvarsi	502	170	0,42 milj.	2023
Tampere	Västingimäki	1638	410	2,60 milj.	2023
Yhteensä		9804	2303	14,71 milj.	

ARA:n infra-avustukset 2020-2023 seuduittain

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Kustannustehokkaan MAL-rahoituksen kohdentaminen

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

Vuosille 2020–2022 allokoitu valtionrahoitus (kohta 18a)

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- Teiskontien seudullinen pääreitti välillä Kekkosentie–Heikkilänkatu, enintään 780 000 euroa.
  - ELY-keskus käytti hankkeeseen vuonna 2021 780 000 euroa. Hankkeeseen osoitettiin liikennejärjestelmätyöryhmän päätöksellä lisärahoitus 200 000 MAL-rahoituksesta. Valtion toteuma hankkeeseen oli noin 946 000 euroa.
  - Tampereen kaupunki käytti vuonna 2021 Teiskontien pyöräväylän toteuttamiseen 875 000 euroa.
- Kävelyn ja pyöräilyn yhteyksien paikallinen kehittäminen, mm. pyöräpysäköinti linja-autoasemille, 50 000 euroa, on käytetty valtion toimesta.
- MAL-sopimuksen sisältämä valtionrahoitus 0,83M€ on allokoitu kokonaisuudessaan em. kohteille. Em. Kohteissa ei raportoidun mukaisesti ole täysin toteutunut 50–50 kustannusjako, mutta kunnat ovat toisaalta toteuttanut vastaavia toimia muualla, joita ei ole raportoitu.

MAL-rahoitus (kohta 20b)

- Liikennejärjestelmätyöryhmä on allokoanut MAL-rahoitusta hankkeisiin vaiheittain seudun liikennejärjestelmätyöryhmässä määritettyjen periaatteiden mukaisesti. Tavoitteena oli edistää suunnitteluvalmiutta tavoitteita palvelevien hankkeiden toteuttamiseksi MAL-rahoituksella.
- Liikennejärjestelmätyöryhmä on päätöksellään siirtänyt päätettyä rahoitusta kohteista, joiden käynnistymisen edellytykset MAL-kaudella on tunnistettu heikoiksi.
- Joiltain osin hankkeita ei ole ehditty toteuttamaan suunnitellussa laajuudessa MAL-sopimuskauden aikana, jolloin ELY-rahoituksen toteuma ei toistaiseksi vastaa kokonaisuudessaan allokoitua / käytössä olevaa rahoitusta.
- Kuntien on haastava toimittaa kattavaa seurantatietoa hankkeiden rahoituksesta. Hankkeiden toteumaa MAL-periaatteiden mukaisesti on arvioitu ELY:n seurantatietoja ja asiantuntija-arvioita hyödyntäen.
- Hankkeiden toteuma sekä niihin allokoitu valtion MAL-rahoitus on esitetty seuraavilla kalvoilla.

Kohdekuunta ja hanke	Suunniteltu ELY-rahoitus	Toteutunut ELY-rahoitus	Huomiot hankkeen toteutumisesta	Huomiot hankkeen etenemisestä
Tampere: Lakalaivan moottoritiehen tukeutuvien kaukoliikennepysäkkien suunnittelu	25000		Hankeelle 21 alustavasti allokoitu rahoitus päätettiin allokoida toisaalle. Hanketta ei toteutettu.	rahoitus uudelleenohjelmoitu liikennejärjestelmätyöryhmässä 9/2023
Tampere: Kt65 Vihattulan joukkoliikennepysäkin parantaminen		33174,48	Hanke on toteutettu ELY:n ja kunnan yhteistyönä. MAL-rahoitettujen toimenpiteiden osalta voidaan arvioida 50-50 kustannusjakoperiaatteen toteutuneen.	Liikennejärjestelmätyöryhmässä 9/2023 kohdennettu rahoitus. Hanke valmis.
Teiskontien pyörätien lisärahoitus	200000	165619,47	Hanke on toteutettu ELY:n ja kunnan yhteistyönä. MAL-rahoitettujen toimenpiteiden osalta voidaan arvioida 50-50 kustannusjakoperiaatteen toteutuneen.	Hanke valmis
Tampereentien bussiliikenteen pysäkkien sijaintiin ja käytettävyyteen liittyvä toteuttamiseen tähtäävä selvitys ja suunnittelu (Lempäälän kanssa yht. 40 000)	20000		Hanke ei käynnistynyt	

Kohdekuunta ja hanke	Suunniteltu ELY-rahoitus	Toteutunut ELY-rahoitus	Huomiot hankkeen toteutumisesta	Huomiot hankkeen etenemisestä
Nokia: Vt12 suuntaisen alueellisen pyöräilyn pääreitit parantaminen välillä Vihola - Sorvantie, tie-/katusuunnittelu.	100000	19005,11	Toteutus kesken	Suunnittelu käynnistynyt ja jatkuu 2024
Ylöjärvi: Vaasantien ramppi, välillä VT3 - Kuruntie, pysäkkijärjestelyt	200000	151181,72	Hanke on toteutettu ELY:n ja kunnan yhteistyönä. MAL-rahoitettujen toimenpiteiden osalta voidaan arvioida 50-50 kustannusjakoperiaatteen toteutuneen.	valmis
Ylöjärvi: Kiertoliittymä: Kuruntie-Asuntilantie, Ylöjärvi. Valtion osuus 250 000 euroa	250000		Toteutus kesken	kaupungin hanke, josta ei ole syntynyt vielä valtiolta laskutettavaa: Painopenkka v.2023. Lopullinen rakentaminen syksy 2024 alkaen.
Kangasala alikulku	300000	300000	Hanke on toteutettu ELY:n ja kunnan yhteistyönä. MAL-rahoitettujen toimenpiteiden osalta voidaan arvioida 50-50 kustannusjakoperiaatteen toteutuneen.	Hanketta jatkettiin maantien tiealueen rajalle siten, että ELY:n osalta hanke on valmis, eikä ELY osallistu hankkeen 2. vaiheeseen. Kuntarahoituksessa mukana kaupungin ja Vesilaitoksen kustannukset.

Kohdekuunta ja hanke	Suunniteltu ELY-rahoitus	Toteutunut ELY-rahoitus	Huomiot hankkeen toteutumisesta	Huomiot hankkeen etenemisestä
Lempäälä: Sääksjärven bussipysäkkien siirto ja kevyen liikenteen yhteyden linjaus toteuttamiseen tähtäävä suunnittelu (LJ 9.6.2021)	50 000		Hanke ei ole käynnistynyt	
Lempäälä: Tampereentien bussiliikenteen pysäkkien sijaintiin ja käytettävyyteen liittyvä toteuttamiseen tähtäävä selvitys ja suunnittelu (Tampereen kanssa yht. 40 000)(LJ 9.6.2021)	20 000		Hanke ei ole käynnistynyt	
Lempäälän kiertoliittymät toteutus	950000	837988,49	Hanke on toteutettu ELY:n ja kunnan yhteistyönä. MAL-rahoitettujen toimenpiteiden osalta voidaan arvioida 50-50 kustannusjakoperiaatteen toteutuneen.	Hanke valmis
Vesilahden kävely ja pyöräliikenne	150000	91575,16	Toteutus kesken	Tiesuunnittelu käynnissä

Kohdekuunta ja hanke	Suunniteltu ELY-rahoitus	Toteutunut ELY-rahoitus	Huomiot hankkeen toteutumisesta	Huomiot hankkeen etenemisestä
Pirkkala: Naistenmatkantien- Nuolialantien-Ilmailukadun jatko	600000	620102,88	Hanke on toteutettu ELY:n ja kunnan yhteistyönä. MAL-rahoitettujen toimenpiteiden osalta voidaan arvioida 50-50 kustannusjakoperiaatteen toteutuneen.	Ylimenevä osuus kustannettu ELY-keskuksen normaalista väylänpidon rahasta
Pirkkala: Naistenmatkantien jkpp laatukäytävä (rivi lisätty 12.6.2023 ELY/Arto Luoma)	300000	300000	Hanke on toteutettu ELY:n ja kunnan yhteistyönä. MAL-rahoitettujen toimenpiteiden osalta voidaan arvioida 50-50 kustannusjakoperiaatteen toteutuneen.	LJ 16.2.2022 vaihdettu ohjelmaan siinä aiemmin olleen jkpp-väylän leventämisen sijaan jota ei kannattanut raitiotielinjauksen takia tehdä
Pirkkala: Mt 13783 Sorkkalantie, jkpp -suunnittelu. Valtion alustava osuus max. 100 000 euroa.	100000		Toteutus kesken	esiselvitys valmistunut, soivttava suunniteltavasta ratkaisusta
Orivesi: Kävely- ja pyörätieyhteyksien rakentaminen Oriveden Asematielle mt 3261 välillä kt 58 – Eräjärventie, rakennushanke. Valtion osuus enin- tään 850 000 euroa	850000	527 620,40	Toteutus kesken	

Kohdekuunta ja hanke	Suunniteltu ELY-rahoitus	Toteutunut ELY-rahoitus	Huomiot hankkeen toteutumisesta	Huomiot hankkeen etenemisestä
Seutu_ Joukkoliikenteen liva-etuuksien nykytilaselvitys ja ehdotus kehittämistoimenpiteiksi	25000	0	Hankeelle 21 alustavasti allokoitu rahoitus päätettiin allokoida toisaalle. Hanketta ei toteutettu.	rahoitus uudelleenohjelmoitu liikennejärjestelmätyöryhmässä 9/2023
Liityntäpysäköinnin toteuttamiseen tähtäävä suunnittelu	100000		Hankeelle 21 alustavasti allokoitu rahoitus päätettiin allokoida toisaalle. Hanketta ei toteutettu.	rahoitus uudelleenohjelmoitu liikennejärjestelmätyöryhmässä 9/2021. Sopivia kohteita ei löytynyt.
Seudullisten suunnitelmien toimeenpano ja toteuttamisen edellytykset: Seudullinen pyöräilyn pääväylien laatutasotavoiteselvitys ja inventoinnit.	50 000	46 153,42	Hanke toteutettu ELY:n ja seudun kuntien yhteistyönä. MAL-rahoitettujen toimenpiteiden osalta voidaan arvioida 50-50 kustannusjakoperiaatteen toteutuneen.	Selvitys valmis
Seudun kestävän ja turvallisen liikkumisen suunnitelma: : kuntaosuus ohjelmoinnin yhteydessä	100 000	98 500,00	Hanke toteutettu ELY:n ja seudun kuntien yhteistyönä. MAL-rahoitettujen toimenpiteiden osalta voidaan arvioida 50-50 kustannusjakoperiaatteen toteutuneen.	Selvitys valmis
Mt 130 Tampereentien / Lempääläntien kestävän liikkumisen käytävän suunnittelu: esiselvitys	10000	9000	Hanke toteutettu ELY:n ja seudun kuntien yhteistyönä. MAL-rahoitettujen toimenpiteiden osalta voidaan arvioida 50-50 kustannusjakoperiaatteen toteutuneen.	Selvitys valmis

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

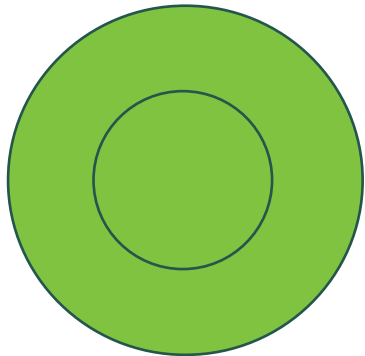
Toimenpiteiden etenemisen kuvaukset

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

1. Kunnat päivittävät yhteistyössä Rakennesuunnitelman 2040 ja ohjelmoivat sen toteutuksen ja toimeenpanon. Seudun joukkoliikennejärjestelmän kehityskuva määritetään rakennesuunnitelman päivityksen yhteydessä.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Rakennesuunnitelman päivitys aloitettiin vuoden 2022 aikana. Päivitys on valmistunut toukokuussa 2023. Suunnitelmaan täsmennetään seudun yhdyskuntarakenteen tärkeimmät painopistealueet: seudulliset keskustat ylikunnallisten palveluiden sekä toimistorakentamisen sijainteina, seudullinen joukkoliikenne, seudun viherrakenne, kasvun kohdentamisen vyöhykkeet ja periaatteet laadukkaalle asumiselle sekä seudullisesti merkittävät työpaikka-alueet teollisuuden ja logistiikan tarpeisiin ja näitä palveleva liikennejärjestelmä.

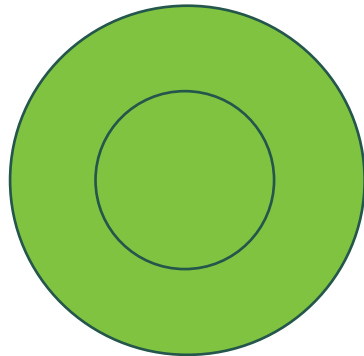
Seudun joukkoliikennejärjestelmän kehityskuva on suunniteltu toteutettavaksi vuonna 2022, kun mm. seudullisen lähijunaliikenteen tavoitteellinen tulevaisuuskuva ja tiekartta toteutukselle selvityksen tulokset ovat hyödynnettävissä.

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteen kehityskuvatyötä on laadittu Tampereen kaupunkiseudun ja seudun joukkoliikenneviranomaisen yhdessä tilaamassa ja ohjaamassa seudullisessa yhteistyössä. Työssä on seudullisen vuorovaikutuksen, skenaariotyöskentelyn, asiantuntija-arviointien sekä rakennesuunnitelman valmisteluun synkronoidun tietotuotannon avulla muodostettu asiantuntijanäkemyksistä suuntaviivoista joukkoliikenteen seudullisesti merkittävään kehittämiseen. Suuntaviivat pitävät sisällään mm. joukkoliikenteen vyöhykekohtaiset kulkutapatavoitteet sekä strategiset kärjet niiden saavuttamiseksi. (Työ on valmistunut toukokuussa 2023)

2. Kunnat kaavoittavat asumisen uudistuotannon pääosin olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Uudesta asuinkerrosalasta vähintään 80 % sijoitetaan keskustoihin, aluekeskuksiin ja joukkoliikennevyöhykkeille (liite: kartta).

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

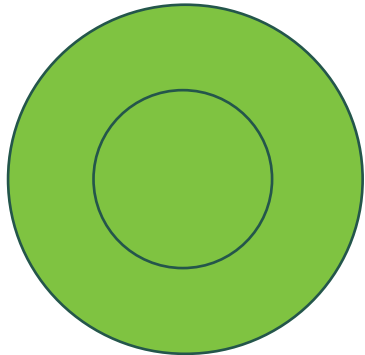
Tampereen kaupunkiseudun kunnissa vuosina 2020–2023 hyväksytyissä asemakaavoissa syntyi uutta A- ja C-pääkäyttötarkoituksille merkittyä kerrosalaa yhteensä noin 1 600 000 kerrosneliömetriä.

Tästä kerrosalasta noin 95 % on sijoittunut MAL4 -sopimuksessa mainituille kohdealueille keskustoihin, aluekeskuksiin sekä joukkoliikennevyöhykkeille.

3. Kunnat edistävät keskustavyöhykkeiden kehittymistä ja ohjaavat työvoima- ja palveluintensiivistä työpaikkarakentamista keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeelle ja tavaraliikennettä tuottavaa työpaikkatoimintaa kehälle ja sisääntuloväylille.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

MAL 4 -sopimuksen aikana (2020–2023) Tampereen kaupunkiseudun kunnissa on hyväksytty yhteensä 74 asemakaavaa, joissa on osoitettu uutta K, T, P,C tai Y kerrosalaa.

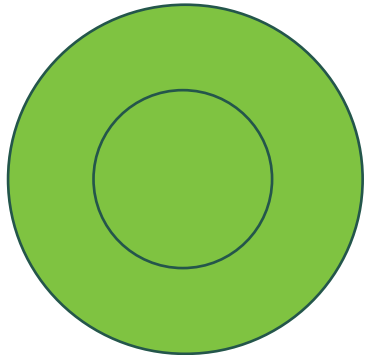
Suurin osa uudesta kerrosalasta on ollut teollisuustoimintoihin varattua T-kerrosalaa, joka on sijoittunut erityisesti kehätien sekä sisääntuloväylien läheisyyteen.

Keskustavyöhykkeiden osalta uutta kerrosalaa on tullut Y-, C- ja P-käyttötarkoituksen kaava-alueille.

4. Kunnat huolehtivat rakenteen keskeisien osien riittävästä kaavavarannosta siten, että asumisen, palveluiden ja työpaikkarakentamisen asemakaavavaranto vastaa viiden vuoden kehityksen tarvetta.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

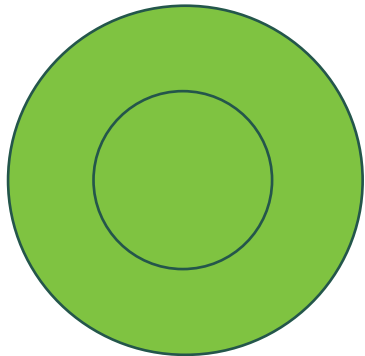
MAL4 –tavoitealueilla sijaitsi keväällä 2024 asumiseen tarkoitettua kerrosalaa noin 1 900 000 kerrosneliömetriä. Varanto vastaa noin 7 vuoden koko seudun väestönkasvua, kasvun ollessa noin 4100 asukasta vuodessa.*

Taajama-alueajauksella (SYKE, 2020) sijaitsi keväällä 2024 asumiseen tarkoitettua kerrosalaa noin 2 100 000 kerrosneliömetriä. Varanto vastaa noin 7,8 vuoden koko seudun väestönkasvua, kasvun ollessa noin 4100 asukasta vuodessa.*

Koko Tampereen seudun asumisen asemakaavavaranto oli keväällä 2024 noin 2 800 000 kerrosneliömetriä. Varanto vastaa noin 10,6 vuoden väestönkasvun tarvetta kasvun ollessa noin 4100 asukasta vuodessa.*

* Varannon arviointi= 65 k-m²/asukas, C-kerrosalasta asumiseen menee 50%

5. Kunnat kehittävät yhteistyössä keskustoja ja asemanseutuja seudullisesti tuotettavien tilannekuvia hyödyntäen.

Vuonna 2021 perustettiin keskustojen kehittämisen työryhmä. Työryhmän tehtäväksi on muodostunut kuntien keskinäisen vuoropuhelu ja hyvien käytäntöjen jakaminen keskustojen kehittämisessä.

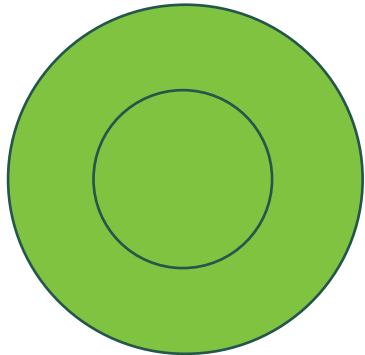
Työryhmä alusti rakennesuunnitelman tarkistuksessa keskustojen määrälliset ja laadulliset tavoitteet. Työryhmän tehtävänä on seudullisen keskustabarometrin kautta ylläpitää tilannekuvaa seudun keskustojen nykytilasta. Kaupunkiseudun uuden keskustabarometrin valmistelu aloitettiin vuoden 2023 lopulla. Barometri toteutetaan vuoden 2024 aikana.

6. Seudullisesti merkittävien
yritysalueiden/elinkeinovyöhykkeiden vahvistamiseksi
määritellään kehittämissperiaatteet rakenteen eri
sijainneilla. Kehittämisen tueksi luodaan
paikkatietopohjainen seurantaväline.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Seudullisesti merkittävät yritysalueet ja näiden toiminnallinen profiili määriteltiin Business Tampereen tunnistamien yritysekosysteemien kautta osana kansallisen MAL-verkoston koordinoimaa Kaupunkiseuduille elinvoimaa - teemaverkostohanketta. Hankkeessa määritellyt elinkeinovyöhykkeet kytketään osaksi seudun uutta rakennesuunnitelmaa.

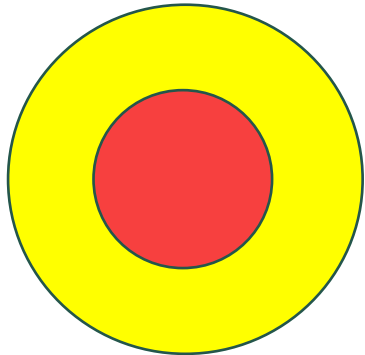
Yritysalueiden/elinkeinovyöhykkeiden paikkatietopohjainen seurantaväline kehitetään osana Tampereen kaupunkiseudun koordinoimaa Seutudigi-hanketta, jonka tarkoituksena on kehittää uudelle rakennesuunnitelmalle paikkatietopohjainen seurantajärjestelmä.

Yritysalueet määriteltiin vuoden 2022 puolella ja näiden seurantatapaa viimeistellään vuoden 2024 aikana.

7. Valtio ja kunnat jatkavat Tampereen ja Helsingin välisen nopean ratayhteyden (Suomi-radnan) suunnittelua osana hankeyhtiöyhteistyötä.

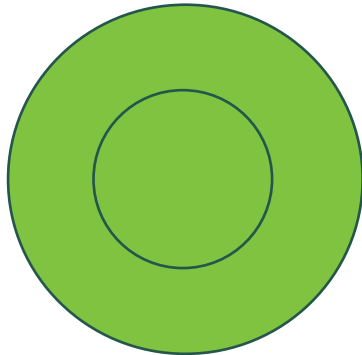
Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Suomiradan vaihtoehtoisten reittien alustavat suunnitelmat ja vaikutustenarvioinnit valmistuivat syksyllä 2022. Selvitysten osalta täydennyksiä tehtiin loppuvuodesta 2022/alkuvuodesta 2023. Päätös linjausvaihtoehdosta jatkosuunnitteluun tehtäen 2023.

Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti Suomi-rata-yhtiön toiminta lopetettiin vuonna 2023 ja yhtiö muutettiin Lentorata Oy:ksi. Pääradan kehittäminen jatkuu Väyläviraston toimesta.

8. Selvitys lähijunaliikenteen tulevaisuuden kehittämistarpeista osana liikennejärjestelmätyötä.

Lähijunaliikenteen tavoitteellinen tulevaisuuskuva vuosille 2030 ja 2050 ja tiekartta toteutukselle on hyväksytty seutuhallituksen päätöksellä 22.6.2022. Työssä toteutettiin laajaa vuorovaikutusta seudun sisällä. Valtiotoimija osallistui säännöllisesti asiantuntijatyöskentelyyn ja antoi panoksensa myös poliittiseen keskusteluun. Selvitystä voi pitää hyvin onnistuneena. Työssä toteutetun laajan vuorovaikutuksen ja asiantuntijatyöskentelyn avulla pystyttiin muodostamaan seudun sisällä yhtenäinen näkemys, johon myös valtion toimijoiden nähdään mahdolliseksi sitoutua, poliittisesti herkässä ja hyvin kompleksisessa teemassa. Selvityksen jatkotyönä käynnistettiin välittömästi seudun ratakapasiteettiselvitys Väyläviraston ja seudun kuntien yhteistyössä. Käynnistetty työ toimeenpani em. työssä määritettyjä tiekarttoja. Seudun liikennejärjestelmätyöryhmän ohjauksen mukaisesti työssä fokuoitiin erityisesti lyhyellä aikajänteellä mahdollisiin palvelu- ja seisakelisäyksiin. (Ratakapasiteettiselvitys valmistui huhtikuussa 2023.)

Lähijunaliikenteen tavoitteellisen tulevaisuuskuvan toimeenpanoa on edistetty ratakapasiteettiselvityksen jälkeen seudullisessa yhteistyössä toteutetulla ensivaiheessa tavoiteltavien seisakkeiden nykytilannetta kuvaavalla selvityksellä. Selvityksen avulla on olemassa olevaan tietopohjaan nojaten muodostettu lähtökohtia seudun valmistautumiseksi MAL-sopimusneuvotteluihin.

Seudulle laadituissa joukkoliikenteen kehittämisen suuntaviivojen yhteydessä on otettu kantaa myös lähijunaliikenteen kehittämisen edellytyksiin ja näkymiin. Joukkoliikenteen kehittämisen suuntaviivat ovat palvelleet rakennesuunnitelman valmistelua sekä muodostaneet kuvauksen kokoko joukkoliikennejärjestelmän keskeisistä kehittämisteemoista toimeenpantavaksi seudullisessa yhteistyötä.

Seudulla on keskusteltu lähijunaliikenteen jatkuvasti lähijunaliikenteen edistämisestä osana jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä, osana valtion prosesseja sekä kuntajohtajakokouksessa ja seutuhallituksessa.

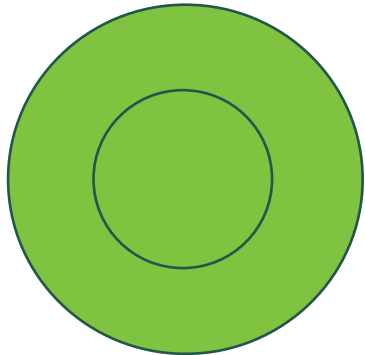
Lähijunaliikenteen edistäminen on määritetty liikennejärjestelmätyöryhmän tavoitteeksi myös vuodelle 2024.

Tampereen kaupunkiseudun sisäinen sekä seudun ja valtion välinen yhteistyö lähijunaliikenneteemassa on ollut hyvää ja aktiivista.

9. Tampereen kaupunki ja valtio jatkavat yhteistyössä Tampereen asemakeskuksen ja henkilöratapihan kokonaisuuden valmistelua myöhemmin sovittavaa toteutusta varten.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

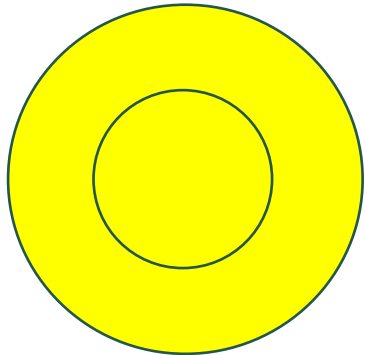

Tampere: valtion rahoitus on valmistunut. Loppuvuonna 2023 tehtiin Väyläviraston ja Kaupungin välillä sopimukset yhteishankkeista sekä kustannusjaosta. Asemakeskuksen osalta päivitettiin viitesuunnitelmaa.

10. Valtio ja kunnat jatkavat Tampereen järjestelyratapihan yhdyskuntarakenteellisten estevaikutusten vähentämisen yhteistyötä sekä mahdolliseen uuteen sijoituspaikkaan liittyvää selvitystyötä.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Tampereen järjestelyratapihaselvitys on valmistunut.
Selvitys on käsitelty maakuntahallituksessa 23.3.2020.

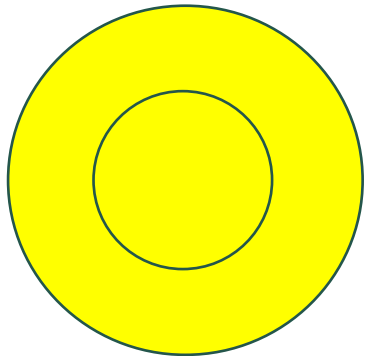
Vuonna 2023 hankkeen edistämisestä on käyty keskusteluja.

Hankkeen edistämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska hanke kytkeytyy keskeisesti seudun maankäytön ja raidejärjestelmän suunnitteluun.

11. Valtio ja Ylöjärvi jatkavat yhteistyötä Ylöjärven raakapuuterminalin siirtämisen suunnittelussa alueen saamiseksi yhdyskuntarakentamisen piiriin.

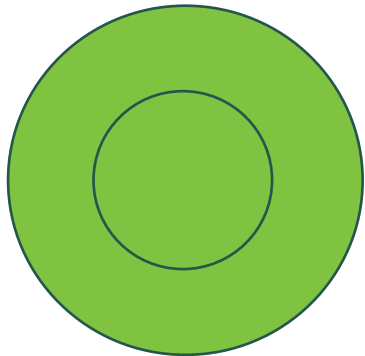

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

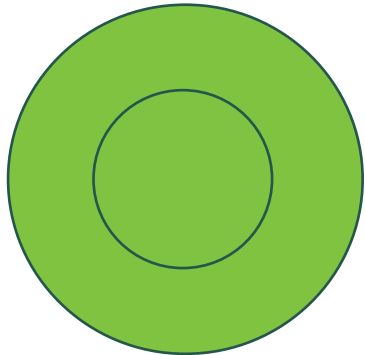
YLÖJÄRVI: Raakapuuterminalin siirtoa on valmisteltu ja eri siirtovaihtoehtoista on laadittu alustavat luonnokset. Ylöjärven keskustan kehittämisen ideakilpailua on valmisteltu, jossa yhtenä kehittämisalueena on raakapuuterminalin alue/ aseman seutu.

Hankkeen edistämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska hanke kytkeytyy keskeisesti Ylöjärven maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnitteluun sekä päätöksentekoon.

NYSSE: Lähijunaliikenteen palvelutason parannettiin 15.8.2022 alkaen lisäämällä M-junaliikenteen tarjontaa välillä Nokia-Tesoma-Tampere-Lempäälä-Toijala. Nokia-Tesoma-Tampere -välille lisättiin päivittäin 10 vuoropari ja toteutettiin lisäksi vakiominuuttinen tunnin vuorovälitarjonta. Tampere-Toijala -välille lisättiin 5 vuoroparia. Nyssen ja VR:n lippuyhteistyö laajeni 4.4.2022 alkaen koskemaan myös Nyssen matkakortin arvolippuja. Tämän jälkeen matkakortille ladattavat arvo- ja kausiliput sekä Nyssen mobiililiput kelpasivat kaikissa junissa yhteysväleillä Tampere-/Tesoma/Nokia/Lempäälä/Nokia/Orivesi sekä Tesoma-Nokia

12.b. i Tesoman junaseisakkeen rakentaminen

Työ valmistui vuonna 2020.

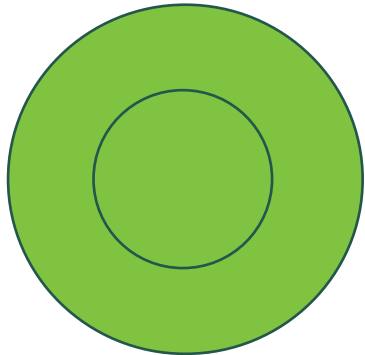
Ei uutta raportoitavaa vuodelta 2022.

12.b. ii Lempäälän junaliikenteen edellyttämien laiturimuutosten toteutus.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

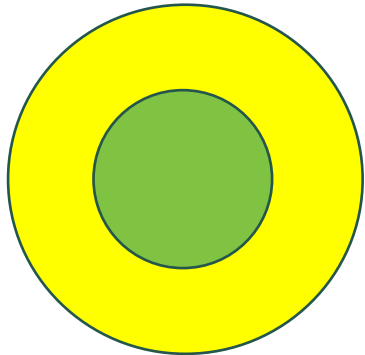
Hanke valmis. Kustannukset nousivat yli kaksinkertaisiksi sopimuksessa määritetystä. Rahoituksen ylitystä ei vähennetty sopimuksen muusta rahoituksesta.

Ei uutta raportoitavaa vuodelta 2022.

12.b. iii Nokian asema-alueen kehityshankkeen suunnittelu ja toteutus.

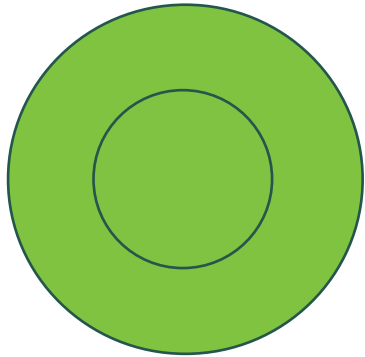

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

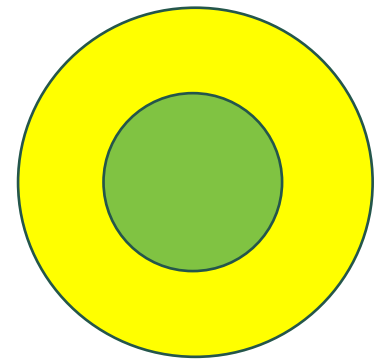
Ratasuunnitelma on edennyt ja ollut nähtävillä keväällä 2023.

12.b. iv Oriveden asema-alueen kehityshankkeen suunnittelu ja toteutus pienin ensivaiheen toimenpitein.

Väylävirasto: Toimenpiteet on toteutettu.

13. Sopimusosapuolet edistävät Tampereen raitiotien suunnittelua ja rakentamista pitkänkestäisesti.

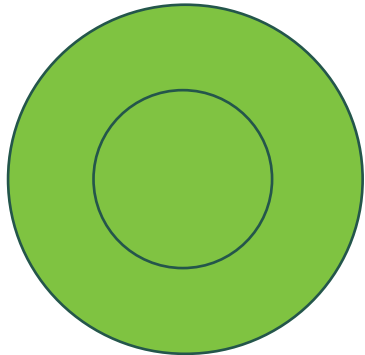

Raitiotien kehittämisessä on aktiivista toimintaa monella taholla.

13. a. Seuturaitiotien osan 1 laajentamiseen (Hatanpään haara) kehitysvaihe:

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

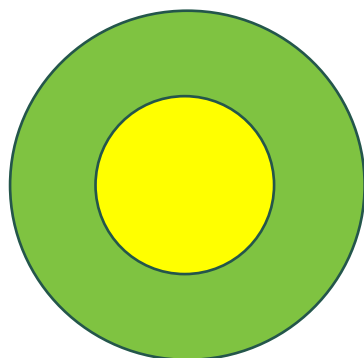

TAMPEREEN RAITIOTIE OY: Tampereen raitiotien toteutusosa 1, rataosuudet Hervantajärvi – Pyynikintori ja Kaupin kampus – Sorin aukio valmistuivat kesällä 2021 ja raitiotien liikennöinti aloitettiin kahdella linjalla 7.8.2021. Toteutusosaan 1 sisältyi Hatanpään haaran laajennus, johon sisältyi rata Hämeenkadulta Sorin aukion pysäkille.

13.b. Tampereen raitiotien osan 2 kehitysvaiheeseen ja toteutukseen (keskusta– Hiedanranta–Lentävänniemi):

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

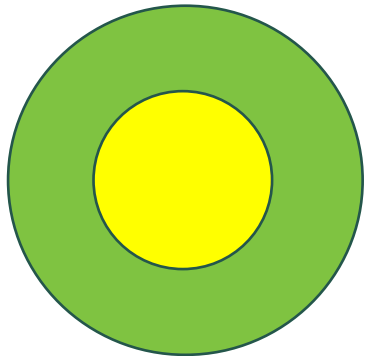
TAMPEREEN RAITIOTIE OY: Raitiotien osan 2 Pyynikintori–Lentävänniemi rakentamisesta Tampereen kaupunginvaltuusto teki päätöksen 19.10.2020. Rakentaminen alkoi loppuvuodesta 2020. Raitiotieliikenne Santalahteen on aloitettu 7.8.2023. Santalahti–Lentävänniemi –rataosuus on rakenteilla. Raitiotien liikennöinti Lentävänniemeen on tavoite aloittaa 6.1.2025.

Valtion avustusta ei ole maksettu.

13.c. Raitiotien seudullisen laajenemisen eli seuturaitiotien yleissuunnitelma valmistuu ja laajentamisen toteutussuunnittelu käynnistetään tarkoituksenmukaisilla suunnilla.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

TAMPEREEN RAITIOTIE OY: Raitiotien seudullista laajenemisesta Tampereelta Pirkkalaan, Ylöjärvelle ja Kangasalle on laadittu yleissuunnitelma vuosien 2019–2021 aikana. Yleissuunnitelman mukaisten ratalinjausten ratavaraukset on hyväksytty kaikkien neljän kunnan valtuustoissa 10–11/2020.

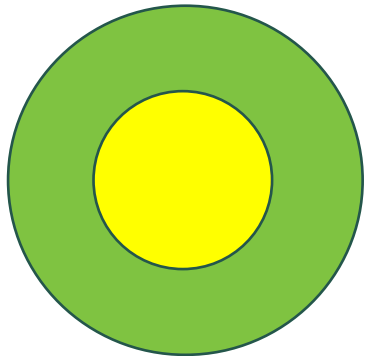
Toteutussuunnittelu, allianssi kehitysvaihe on käynnissä rataosuuksilla Kaupin kampus (TAYS) – Linnainmaa (Koilliskeskus) ja Sorin aukio – Pirkkalan Suupan kuntakeskus. Lielähti – Ylöjärvi –raitiotiestä on valmistunut tarkentava yleissuunnitelma, mikä on hyväksytty Ylöjärven valtuustossa ja Tampereen kaupunginhallituksessa alkuvuodesta 2023. Lielähti – Ylöjärvi –raitiotiellä on tavoitteena laatia hankesuunnitelma vuosina 2025–2026 ja toteutussuunnitelma vuosina 2027–2028.

Valtion avustusta ei ole maksettu.

13.d. Tampere ja Pirkkala käynnistävät kohti toteuttamista tähtäävän hankesuunnitelman laatimisen vuoden 2021 aikana ja mahdollisesti toteuttamissuunnitelman laatimisen vuonna 2023 osuuksilla Tays keskussairaala – Koilliskeskus ja Tampereen linja-autoasema – Härmälä – Pirkkala.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

TAMPEREEN RAITIOTIE OY: Pirkkala – Linnainmaa – raitiotien hankesuunnitelma valmistui helmikuussa 2023.

Tampereen ja Pirkkalan valtuustot päättivät toteutussuunnittelun aloittamisesta 24.4.2023. Tampereen Ratikan Pirkkala–Linnainmaa –allianssi aloitti kehitysvaiheen lokakuussa 2023. Valtuustot asettivat tavoitteeksi, että Pirkkala–Linnainmaa-raitiotien rakentamisesta tulee olla mahdollista päättää suunnitteluvalmiuden puolesta lokakuussa 2024. Valtuustot asettivat myös investointipäätöksenteon ehdoksi rakentamisen valtionosuuden varmistumisen.

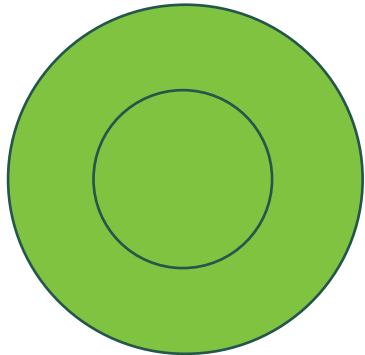
Valtion avustuksesta ei ole sovittu.

14. Kunnat lisäävät rahoitusta joukkoliikenteen palveluihin ja markkinointiin. Joukkoliikenteen runkolinjoille suunnitellaan ja toteutetaan joukkoliikennettä nopeuttavia ja joukkoliikenteen käytettävyyttä parantavia toimenpiteitä valtion ja kuntien yhteistyössä.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

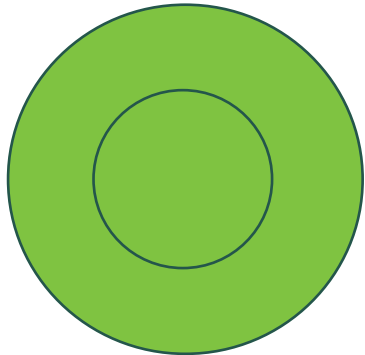

NYSSE: Kaikkien kuntien osalta joukkoliikennetukea lisättiin vuonna 2023.

15. Valtion joukkoliikennetuki ja sen edellytykset. Ilmastoperusteinen joukkoliikenne avustus. Valtionavustus liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumiseen.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

NYSSE: Kasvaneen kysynnän ja aikatauluvarmuuden lisäämiseksi tarjontaa lisättiin erityisesti Tampereella. Ratikan liikennöinti laajeni Santalahteen. Tilipohjaisen maksujärjestelmän toteuttamista jatkettiin.

TRAFICOM:

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteelle myönnettiin vuonna 2023 joukkoliikenteen perusrahoitusta 2 123 000 euroa, ilmastoperusteista rahoitusta 1 435 000 euroa.

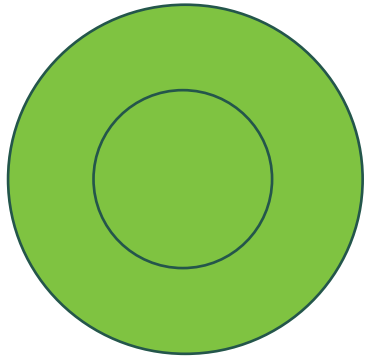
Digitalisaatorahoitusta myönnettiin vuosille 2022-2023 seuraavasti (vuonna 2023 ei ollut erillishakua):

- Nyssen siirtyminen tunnistepohjaiseen maksujärjestelmään, 286 200 € (maksetaan 2024)
- Automaattiliikenne - piloteista tuotantokäyttöön, konsepti- ja toteutus- ja hakintasuunnitelma Tampereelle, 46 000 € (maksetaan 2024)
- Nyssen suunnittelu- ja infojärjestelmien kehittäminen, 140 000 € (maksetaan 2024)
- yhteishanke (HSL, Tampere ja Oulu): tunnistepohjaisuuden kehittäminen: 4 745 475 €

16. Seudun joukkoliikenneviranomaisen ja kunnat sitoutuvat puhtaampien käyttövoimien käyttöönottoon.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

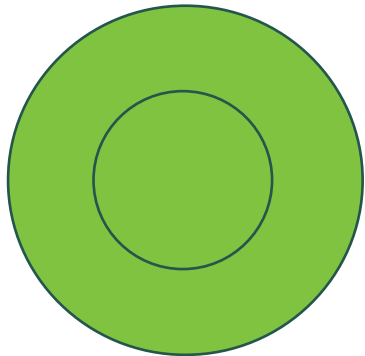

NYSSE: Joukkoliikennepalveluja hankittaessa uusissa sopimuksissa on edellytetty vuodesta 2022 alkaen puhtaita käyttövoimia. Vuonna 2023 sähköllä liikennöitiin yhteensä 19 % Nysse-liikenteestä ja uusituvien käyttövoimien osuus oli 22 %.

17. Kaupunkiseudulle laaditaan kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma 2.0, jossa käsitellään verkon, kunnossapidon ja seurannan kehittämisen tarpeet sekä määritellään toimenpiteet.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

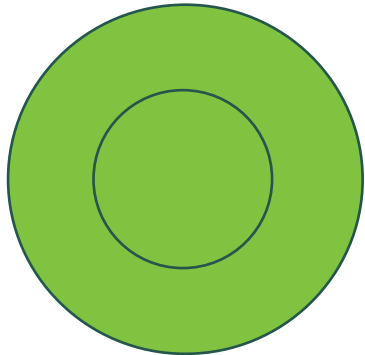
Pyöräliikenteen pääväyläverkon inventointi ja sen pohjalta muodostettua pyöräliikenteen seudullisen pääverkon kehittämisen hankkeistus valmistuivat vuonna 2023 ja muodostivat lähtökohtia seudun valmistautumiseksi MAL-sopimusneuvotteluihin.

Seudun pyöräliikenteen yhteistyö-ryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja edistänyt omalla toiminnallaan kehittämissuunnitelman toimeenpanoa. Seudullisessa yhteistyössä on valmisteltu pyöräliikenteen pääväylien kunnossapidon kehityskeskustelua, ohjelmoitu pyöräliikenteen pääväylien kehittämiseen kytkeytyvä liikunnan ohjauksen hanke, edistetty keskustatyöryhmän kautta kävelyn ja pyöräliikenteen edistämistä sekä tunnistettu keskeisiä kehittämistoimenpiteitä jatkoon.

18. a Valtion rahoitus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen: a. 0,83 miljoonaa euroa Tampereen seudun valtion väyläverkolla toteutettaviin kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimenpiteisiin.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

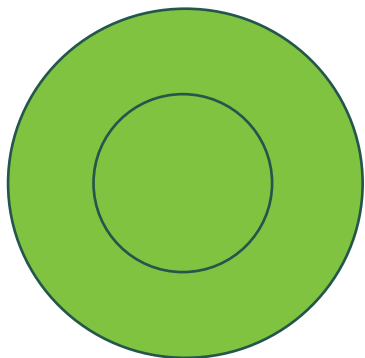

ELY-KESKUS: Ohjelmoidut hankkeet valmiit ja rahoitus käytetty. Teiskontien jkpp-väylän loppuun saattamiseen osoitettiin kohdan 20. rahoitusta 200 000 euroa ja käytettiin 146 553,99 euroa. Pyöräliipyjen rahoitusta jatkettiin ELY-keskuksen normaalilla perusväylänpidon rahoituksella.

18. b Valtion rahoitus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen: Valtionavustus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen katuverkolla (kunnat)

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

TRAFICOM:

KÄPY infra-avustukset katuverkolle 2023 yht. 2 099 491,50 €:

- Lempäälän kunta: Linnajärventien itäosan katujen jalankulun ja pyöräilyn olosuhteiden parantaminen, haettu avustus 437 800,00 €, myönnetty avustus 437 800,00 €
- Lempäälän kunta: Kuljuntien seudullisen pääreitin rakentaminen välillä Saikantie-Ideaparkinkatu, haettu avustus 299 332,50 €, myönnetty avustus 299 332,50 €
- Tampereen kaupunki: Santalahden ylikäytäväsilta, haettu avustus 700 128,00 €, ei avustettu
- Tampereen kaupunki: Kurssikeskuksenkadun uusi pyöräliikenteen seudullinen pääreitti, haettu avustus 401 500,00 €, myönnetty avustus 401 500,00 €
- Tampereen kaupunki: Pyöräpysäköinnin kehittäminen Tampereen keskustassa ja linja-autoliikenteen runkolinjastolla, haettu avustus 481 000,00 €, myönnetty avustus 481 000,00 €
- Tampereen kaupunki: Kalevan puistotiellä pyöräliikenteen pääreitin parantaminen, haettu avustus 1 095 000,00 €, myönnetty avustus 479 859,00 €

(Liikkumisen ohjauksen valtionavustukset 2023 yht. 52 000 €:

- Nokian kaupunki: Nokian pyörä- ja sähköpotkulautapysäköinnin kehittämissuunnitelma, 15 000 €
- Tampereen kaupunki: Kestävät matkat Tampereella 2023, 37 000 €

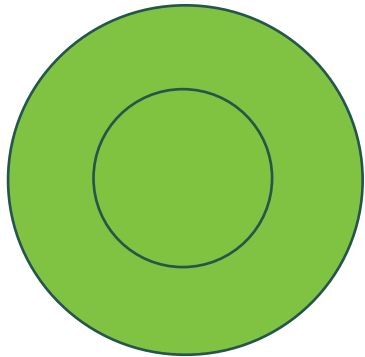
Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelmien valtionavustukset 2023 yht. 22 500 €:

- Oriveden kaupunki: Oriveden kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma, 22 500 €)

19. Kuntien rahoitus kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseen (kunnat).

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Kunnilla haasteita ilmoittaa kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseen kohdennettua rahoitusta. Rahoituksen kohdentamisen seuranta kehitetään osana KÄPY-kehittämishjelman toimeenpanoa.

Yleisesti voidaan tunnistaa, että yhteyksien kehittämisen lisäksi kuntien merkittävässä aluekehityshankkeissa on tehty määrätietoista työtä kävelyn ja pyöräiliikenteen olosuhteisiin.

(2021

TAMPERE: Saadut avustukset mahdollistivat n. 1,0 M€ lisäyksen kävelyn ja pyöräilyn investointeihin.

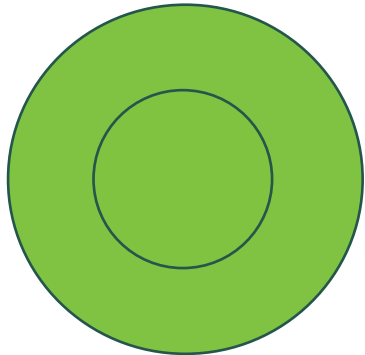
KANGASALA: kävelyn ja pyöräilyn parantaminen 200 000 €/vuosi (kaupungin budjetti)

20. Valtio osoittaa Tampereen seudulle tukea liikenneverkon kustannustehokkaisiin parantamishankkeisiin kaudella 2020–2023 yhteensä 8,45 milj. euroa edellyttäen, että kunnat käyttävät vastaavan summan toimenpiteisiin.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

20. b. Muun rahoituksen 3,95 milj. euroa kohdentamisesta sovitaan seudun liikennejärjestelmä-työryhmässä yhdessä valtio-osapuolen kanssa yhdessä sovituilla periaatteilla.

Kaikki käytössä ollut rahoitus on allokoitu liikennejärjestelmätyöryhmän yhteistyössä. Kaikki allokoitu rahoitus on sidottu toteutettaviin hankkeisiin.

ELY-KESKUS on saanut perusväylänpidon rahoitusta 4,22 miljoonaa euroa kohdan erikseen ohjelmitaviin hankkeisiin. Rahoitusta on ohjelmoitu joustavasti 4,3 miljoonaa euroa, koska tiedossa on jo syntyneitä säästöjä aiemmin ohjelmoiduista kohteista ja luultavasti rahoitusta jää käyttämättä myös viimeisenä kohdentamisvuotena vuonna 2023. Rahoitusta on tähän mennessä (2.6.2023) käytetty 2 415 738,17 euroa.

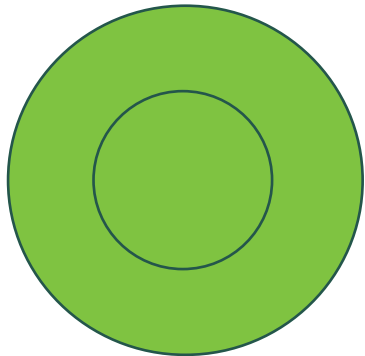
Kuntien rahoitustoteuman seurannassa voidaan tunnistaa budjetointiin liittyviä haasteita. ELY:n arvion mukana hankkeet on toteutettu MAL-rahoitusperiaatteiden mukaisesti.

21. Kuntien ja valtion yhteistyössä laatima strateginen tiekartta ja digitaalinen tietopohja liikenteen automaation sekä uusien teknologioiden ja liikkumispalveluiden käyttöönotolle.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

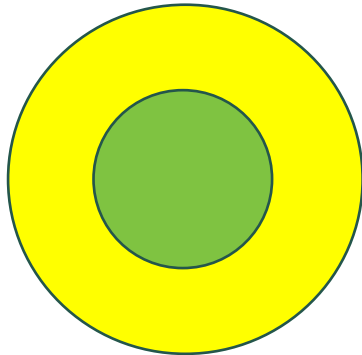

Seudulle on valmistunut "liikenteen ja liikkumisen teknologiat osana Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmän kestävä kehitystä". Traficom on osallistunut hankkeen toteuttamiseen sekä rahoittajana että asiantuntijapanoksella. Työssä on määritetty seudun muuhun liikennejärjestelmäkehittämiseen ja tavoitteisiin kytkeytyvät tavoitteet teknologian ja palveluiden hyödyntämiseksi sekä tiekartta tavoitteiden saavuttamiseksi. Tiekartan toimenpiteet on kategorioitu niiden kiireellisyyden ja luonteen mukaan. Yleisesti voidaan tunnistaa, että seudun resurssit ja lähtökohdat toimenpiteiden toimeenpanemiseksi ovat rajalliset. Seudun liikennejärjestelmätyöryhmä seuraa tavoitteiden toimeenpanoa ja ohjelmoi tarvittaessa seudullista yhteistyötä toimeenpanon edistämiseksi.

22. Valtion ja kuntien kehitysyhteistyö liikennettä ja liikenneinfrastruktuuria koskevan tiedon keräämiseksi ja hyödyntämiseksi. Kunnat kehittävät liikennepalveluiden tietorajapintoja lain vaatimustasoa laajemmin ja käyttöön uusia taustajärjestelmäpohjaisia lipputuotteita.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Teema on tunnistettu ja käsitelty osana seudulle laadittua liikenteen ja liikkumisen teknologioiden ja palvelujen tiekarttaa. Työn yhteydessä on tunnistettu kuntien lakisääteiset velvoitteet liikennettä koskevan tiedon keräämiseksi, hyödyntämiseksi ja vaatimusten täyttämiseksi sekä pyritty yhteistyön avulla edistämään toimeenpanoa.

Nysse on omassa toiminnassaan kehittänyt aktiivisesti lipputuotteita ja tehnyt yhteistyötä eritoimijoiden, mm. VR:n kanssa. Nyscellä on kattavasti liikennettä koskevaa tietoa raitio ja bussiliikenteestä. Myös junaliikenteen käyttäjiin liittyvä tietopohja on kehittynyt.

Seudulla on osana säännöllistä yhteistyötä edistetty liikenteeseen liittyvää seurannan kehittämistä ja tiedon hyödyntämistä. Liikennettä ja liikenneinfrastruktuuria koskevaa tiedon keräämistä on käsitelty osana kaikkea seudullista yhteistyötä ja sen projekteja. Rakennesuunnitelman seurannaksi on toteutettu seutudigi hanke, jonka osaksi on kuvattu myös liikennejärjestelmän kehittämiseen kytkeytyviä osia.

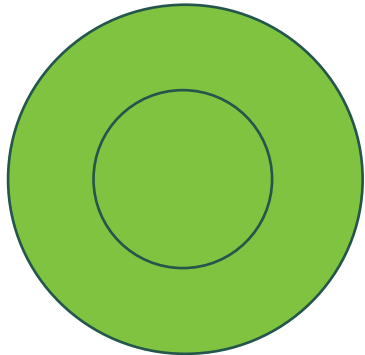
Seudulla on kehitetty liikenne-ennustemallia sekä ohjelmoitu sen kehittämistyötä.

Yleisesti voidaan tunnistaa, että liikenneseurantaan, datan keräämiseen sekä sen hyödyntämiseen käytettävissä olevat seudulliset resurssit ovat riittämättömiä.

23. Liikkumisen ohjauksen jalkauttamiseksi laaditaan seudullinen suunnitelma.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

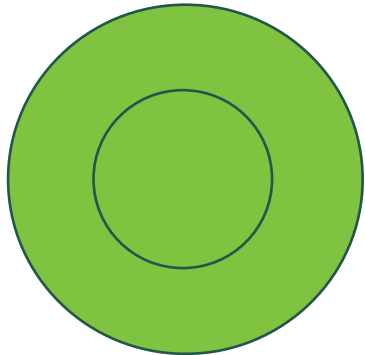
Seututoimisto

Seudulla on laadittu kuntien ja ELY-keskuksen yhteistyössä kestävän ja turvallisen liikkumisen suunnitelma, jonka yhteydessä on muodostettu lähtökohdat myös liikkumisen ohjauksen keinovalikoiman hyödyntämiseen. Seudun kuntiin on muodostettu kestävän ja turvallisen liikkumisen poikkihallinnolliset työryhmät, joiden tehtävät kytkeytyvät vahvasti kasvatus, valistus ja tiedotus-tehtävien toimeenpanemiseen laaditun suunnitelman mukaisesti.

24. Tampereen kaupunkiseudun liikenneturvallisuussuunnitelma päivitetään kuntien ja valtion yhteistyössä.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

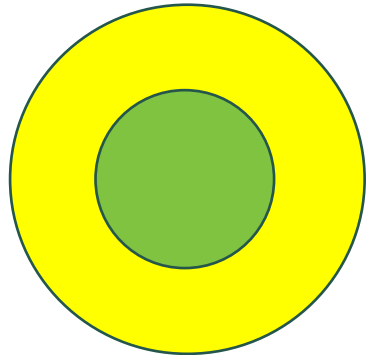

Seudulla on laadittu kuntien ja ELY-keskuksen yhteistyössä kestävän ja turvallisen liikkumisen suunnitelma, jonka yhteydessä on muodostettu lähtökohdat liikenneturvallisuuden kehittämiseksi. Seudun kuntiin on muodostettu kestävän ja turvallisen liikkumisen poikkihallinnolliset työryhmät, joiden tehtävät kytkeytyvät vahvasti kasvatukseen, valistukseen ja tiedotus-toimien toimeenpanemiseen laaditun suunnitelman mukaisesti. Seudun liikennejärjestelmätyöryhmän alatyöryhmäksi on päätetty perustaa kestävän, terveellisen ja turvallisen liikkumisen infra-työryhmä, jonka tehtävät kytkeytyvät vahvasti em. suunnitelman toimeenpanoon liikennenympäristön kehittämistoimenpiteiden avulla. Ryhmän tehtävät kytkeytyvät vahvasti MAL-sopimukselta tavoiteltavan valtion pieniin ja kustannustehokkaisiin hankkeisiin kohdennettavan MAL-rahoituksen allokoointiin.

25. Kunnat toimeenpanevat pysäköinnin seudulliset kehittämisperiaatteet ja edistävät toimenpiteiden toteutumista.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

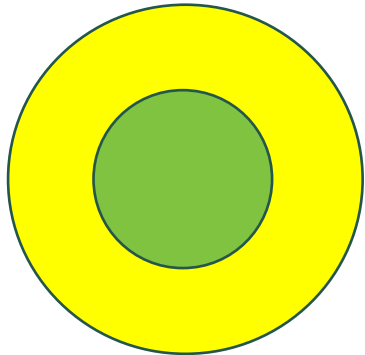

Pysäköinnin seudulliset periaatteet on kytketty osaksi rakennesuunnitelmaa ja siinä tunnistettuja seudullisesti merkittäviä kehittämisen vyöhykkeitä. Seudun ja Tampereen kaupungin yhteistyönä on tilattu diplomityö liittyen keskitetyn pysäköinnin kehittämisen edellytyksiin. Kunnat toimeenpanevat pysäköintiperiaatteita osana omaa kaavoitustaan ja pysäköintiin liittyvien linjausten muodostamista. Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä osallistuu yhteistyöhön seudullisten periaatteiden pohjalta.

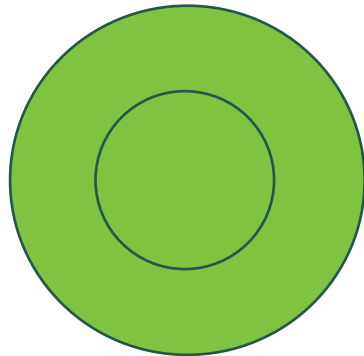
26. Valtio ja Tampere jatkavat Vaitinaron liittymän (vt 12/ kt 65) suunnittelua vuosina 2022–23.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Eritasoliittymän suunnittelu on tarkoitus käynnistää loppuvuodesta (2023). Työn käynnistyminen on odottanut ensimmäiseen vaiheen suunnitelman valmistumista (Enqvistin kadun liittymän siirto).

Seudun asuntopoliittista ohjelmaa on laadittu aktiivisesti vuoden 2020 aikana.

Seudun asuntopoliittinen ohjelma on valmistunut vuonna 2021.

Päivityksessä tarkastettiin seudun kasvutavoite sekä kasvun kohdentamisen periaatteet. Näiden pohjalta määriteltiin asuntotuotantotavoite vuoteen 2040 saakka. Asumisen laadun vahvistamiseen, muun muassa kauneuteen, asetettiin seudulliset tavoitteet sekä kunnissa täsmennettävät toimenpiteet. Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy nostettiin seudullisesti merkittäväksi tavoitteeksi ja tälle määriteltiin toimenpiteet ja seuranta.

Päivityksen yhteydessä käsiteltiin kohtuuhintaisen asuntotuotannon määrää. Kunnat pitäytyvät asuntotuotannon seudullisessa tavoitteessa 25 % tuotannon kohdentamiseen liittyvien haasteiden vuoksi. Asia vaatii keskustelujen jatkamista seudun kuntien, ARA:n ja Ympäristöministeriön kesken.

Ohjelmassa määriteltiin toimenpiteet asunnottomuuden puolittamiseksi. Aluehallintouudistus vaikuttaa asian edistämiseen.

28. Seudulle valmistuu 13 400 asuntoa kauden 2020–2023 aikana. Asuntotuotannosta 80 % sijoittuu keskustoihin, aluekeskuksiin ja joukkoliikennevyöhykkeelle. Asuntotuotannon kuntakohtaiset vähimmäistavoitteet kytketään joukkoliikenteen kehittämiseen (liite).

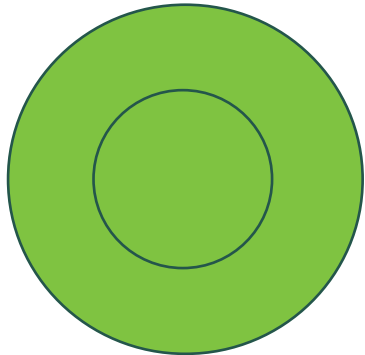

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Vuosien 2020–2023 aikana seudulle valmistui 21 600 uutta asuntoa, mikä ylittää MAL 4 -sopimuksen tavoitteen (13 500) yli 8000 asunnolla.

Asunnoista noin 84 prosenttia sijoittui MAL4 -sopimuksen mukaisille tavoite-alueille.

Huomioitavaa: Asuntotuotanto on painottunut kerrostaloihin ja pieniin asuntoihin. Yksiöiden osuus valmistuneista asunnoista oli suurimmillaan MAL-kaudella vuonna 2020 (41,8 %) , mutta laskenut sittemmin 35,6 % vuoden 2023 valmistuneiden asuntojen osalta.

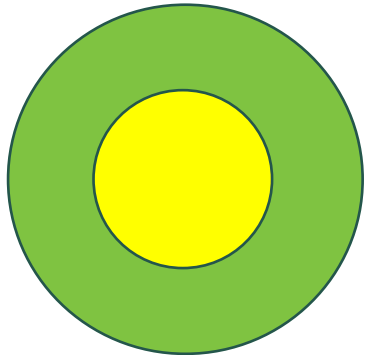

29. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon osuus on seudulla 25 %, ja kuntien osuus määräytyy Rakennesuunnitelman 2040 jakotaulukon mukaan sopimuskauden alussa. (Liite) Kohtuuhintaisen asuntotuotannon määrä ja kuntaosuudet tarkistetaan Asuntopoliittisen ohjelman päivityksessä, missä tavoitteena on suhteellisen osuuden nostaminen. Valtion ja kuntien yhteistyönä selvitetään toteuttamisedellytykset ja tehdään suunnitelma, jolla valtion tukeman asuntotuotannon osuutta voidaan nostaa alueiden tasapainoinen kehitys huomioiden.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

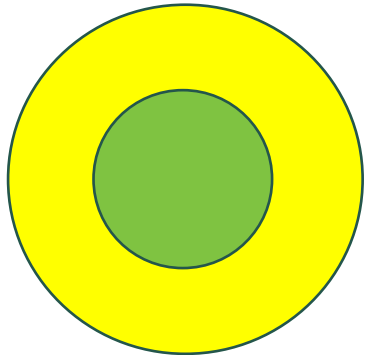
Seudulle on valmistunut vuosina 2020–2023 yhteensä 4005 sopimuksen mukaista kohtuuhintaista asuntoa. Määrä vastaa noin 30 % sopimuksen kokonaistuotantotavoitteesta (13 400 asuntoa). Näin ollen seudullinen tavoite 25 % osuudesta kokonaistavoitteesta on toteutunut.

Toteuttamisedellytykset ja suunnitelma kohtuuhintaisen asuntotuotannon osuuden nostamiseksi: Tavoitteen nostoa 30 prosenttiin tutkittiin Asuntopoliittisen ohjelman päivityksen yhteydessä (2021). Tavoite päätettiin jättää kuitenkin 25 prosenttiin kokonaistuotantotavoitteesta.

Määrällisten tavoitteiden saavuttamisesta huolimatta seudulla on havaittu haasteita ARA-rahoituksen saamisessa ko. vyöhykkeille sijoittuvissa kohteissa. ARA on hylännyt useita keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeelle sijoittuvia kohteita kuluvalle MAL-sopimuskaudella seudun kunnissa. (Asiaa selviteltiin vuoden 2023 puolella kuntien ja ARA:n kesken pidetyssä palaverissa. Syiksi tunnistettiin muun muassa tiukat ja rajaavat rahoituksen raamit.)

Vuonna 2023 kunnat ovat raportoineet ARA:n päätösten hidastumisesta. Tämä näkyy viiveenä hankkeissa.

30. Kunnat päivittävät kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon tontinluovutusohjelmat

- Tampere on päivittänyt tontinluovutusohjelmansa vastaamaan MAL 4 -sopimuksen tavoitetasoa. Kehyskunnista Kangasalla on päivittänyt tontinluovutusohjelmansa.
- Nokialla on kehitetty työkalu kohtuuhintaisen asuntotuotannon tavoitteen seurantaan.
- Ylöjärvellä tontinluovutusohjelma sisältyy maankäytön ja palveluiden suunnittelu- ja toteutusohjelmaan (MAPSTO).
- Kangasalla kohtuuhintaiseen tuotantoon osoitettavat kaupungin tontit sisältyvät vuosittain päivitettävään tontinluovutusohjelmaluonnokseen. Kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon sijoittumista ja määrää seurataan aktiivisesti.
- Pienemmissä kunnissa (Orivesi, Vesilahti) ei tehdä varsinaisia tontinluovutusohjelmia, vaan tonttien luovutus perustuu tapauskohtaiseen neuvotteluun.
- Lempäälä ja Pirkkala eivät ole raportoineet erillisen tontinluovutusohjelman laatimisesta kohtuuhintaiselle asumiselle.
- Kohtuuhintaisen asuntotuotannon tontinluovutusohjelmia ei tehdä seudulla kattavasti ja koordinoitusti.

30. Kunnat päivittävät kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon tontinluovutusohjelmat

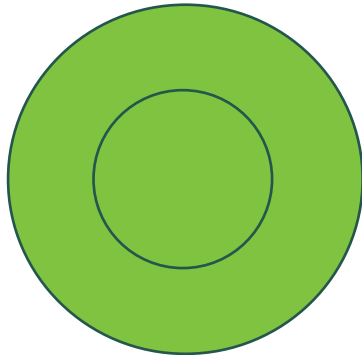
Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Kangasala	Kohtuuhintaiseen tuotantoon osoitettavat kaupungin tontit sisältyvät vuosittain päivitettävään tontinluovutusohjelmaluonnokseen. Kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon sijoittumista ja määrää seurataan aktiivisesti.
Lempäälä	Ei erillistä tontinluovutusohjelmaa kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle.
Nokia	On tehty sisäinen työkalu, jolla seurataan kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteutumista (MAL4 tavoite %). Sisäisen työkalun avulla seurataan kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteutumista (MAL4 tavoite %)
Orivesi	Orivedellä ei ole varsinaisia tontinluovutusohjelmia, kuten isommilla kaupungeilla. Tonttien luovutus perustuu päätettyihin myynti- ja vuokrausehtoihin sekä tapauskohtaiseen neuvotteluun rakentajan kanssa. Markkinatilanteen perusteella erillisen tontinluovutusohjelman laatiminen ei ole tarpeellista.
Pirkkala	2020: Kuntakeskus, kortteli 707/tontti 9, 3000 kem (ARA).2022:Solja, kortteli 206/tontti 4, 2975 kem (ARA). Turri, kortteli 119/tontti 9, 2050kem (ASO) ja tontti 10, 1840 kem (ARA).
Tampere	Tampereen kaupunki on päivittänyt tontinluovutusohjelman vuonna 2023 vastaamaan MAL4-sopimuksen tavoitetasoa (Tonttihakuohjelmointi 2023-2027) sisältäen kohtuuhintaisen vuokra- asuntotuotannon, sekä aluekohtaisia kehittämisteemoja (esim. puurakentaminen, ryhmärakennuttaminen, hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen laskenta, energiatalo/kortteli). Ohjelmoituja kehittämisteemoja edistetään tontinluovutuskilpailujen ja tontin hakuehtojen avulla.
Vesilahti	Kunnalla ei ole käytössä tontinluovutusohjelmaa, vaan tontit ovat jatkuvassa myynnissä/vuokrauksessa. Lisäksi ei ole omaa tuotantoa.
Ylöjärvi	Tontinluovutusohjelma sisältyy maankäytön ja palveluiden suunnittelu- ja toteutusohjelmaan (MAPSTO). Ohjelma laaditaan viiden vuoden tarkastelujaksolle. Vuonna 2023 ei valmistunut uusia vuokra-asuntoja. Monipuolisten asumismuotojen huomioiminen on yhtenä tavoitteena vuonna 2023 käynnistetyssä Leijapuiston asemakaavassa ydinkeskustassa sekä käynnistävillä Teivo-Mäkkylä asemakaava-alueilla sekä Mikkolantien yleissuunnitelman alueella.

31. Valtio osoittaa keskusta- ja joukkoliikennevyöhykkeelle rakennettaville tavallisille 40-vuotisille korkotukivuokra-asunnoille 3 000 € asuntokohtaisen käynnistysavustuksen ja puurakenteisille kerrostaloille 20 % korotuksen käynnistysavustukseen. Yhdessä valtion ja seudun kuntien kanssa selvitetään edellytyksiä nostaa asuntokohtaista käynnistysavustusta Tampereen seudulla pitkällä tähtäimellä. Tavoitteena on nostaa valtion tukeman asuntotuotannon osuutta asuntotuotannossa.

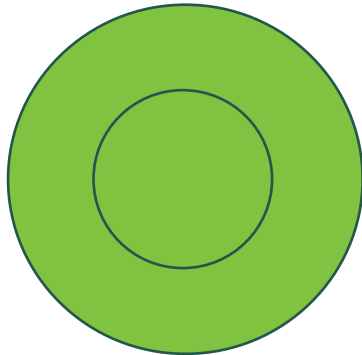

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- Vuosi 2020:
  - ARA myönsi käynnistysavustuksen yhteensä 386 tavalliselle 40-vuotisen korkotukilainan vuokra-asunnolle. Näistä asunnoista 152 sijoittuu puurakenteiseen kerrostalokohteeseen. Puukerrostaloasunnot saivat 8000 € asuntokohtaisen käynnistysavustuksen muiden kohteisen saadessa 3000 € asuntokohtaisen käynnistysavustuksen. Avustuksia myönnettiin yhteensä 1 918 000 euroa.
- Vuosi 2021:
  - ARA myönsi käynnistysavustuksen yhteensä 466 tavalliselle 40-vuotisen korkotukilainan vuokra-asunnolle. Puurakenteisia kerrostaloja ei vuonna 2021 ollut avustusta saaneiden kohteiden joukossa. Avustuksia myönnettiin yhteensä 1 398 000 euroa.
- Vuosi 2022:
  - ARA myönsi käynnistysavustuksen yhteensä 136 tavalliselle 40-vuotisen korkotukilainan vuokra-asunnolle (2 kohdetta). Puurakenteisia kerrostaloja ei vuonna 2022 ollut avustusta saaneiden kohteiden joukossa. Avustuksia myönnettiin yhteensä 408 000 euroa.
- Vuosi 2023:
  - ARA myönsi käynnistysavustuksen yhteensä 332 tavalliselle 40-vuotisen korkotukilainan vuokra-asunnolle. Puurakenteisia kerrostaloja ei vuonna 2023 ollut avustusta saaneiden kohteiden joukossa. Avustuksia myönnettiin yhteensä 996 000 euroa.

32. Valtio osoittaa kunnille kunnallistekniikka-avustusta keskusta- ja joukkoliikennevyöhykkeillä sijaitseville kohdealueille. Kunnallistekniikka-avustusta on jaossa Tampereen, Helsingin, Turun ja Oulun seuduille yhteensä 60 milj. euroa vuosille 2020–23. Painopiste avustusten kohdentamisessa on täydennysrakentamisen alueilla, missä rakennetaan myös kohtuuhintaista ARA-vuokra-asuntotuotantoa. (liite)

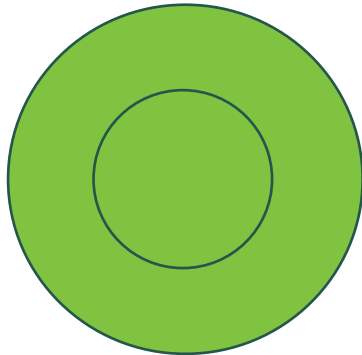
ARA:n myöntämät kunnallistekniikka-avustukset MAL-kaudella 2020–2023

- Vuosi 2020:
  - Hatanpää (Tampere) 0,7 M€
- Vuosi 2021
  - Tokeenkatu (Nokia) 0,39 M€
  - Harjuniitty (Nokia) 1,23 M€
  - Soukanlahti (Pirkkala) 0,915 M€
  - Hervannan pohjoisakseli (Tampere) 1,74 M€
- Vuosi 2022
  - Lemetyn asuin- ja työpaikka-alue (Kangasala) 0,7 M€
  - Vuorentaustan uusi asuinalue (Ylöjärvi) 1,68 M€
- Vuosi 2023
  - Lamminrahkan pohjoisosa (Kangasala) 2,5 M€
  - Humalamäki (Lempäälä) 0,76 M€
  - Hyhkynlaakso (Tampere) 1,08 M€
  - Raholan radanvarsi (Tampere) 0,42 M€
  - Västringinmäki (Tampere) 2,6 M€
- Yhteensä: 14,71 M€

33. Valtio-omisteinen A-Kruunu rakennuttaa omistukseensa tavallisia 40-vuotisia korkotukivuokra-asuntoja seudulla.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

A-Kruunun on rakennuttanut omistukseensa kolme pitkän korkotuen vuokra-asuntokohdetta MAL4-kaudella:

Ensimmäinen A-Kruunun rakennuttama 40-vuotisia korkotukivuokra-asuntoja (24 asuntoa) sisältävä kohde valmistui Tampereelle Niemenrantaan vuonna 2020.

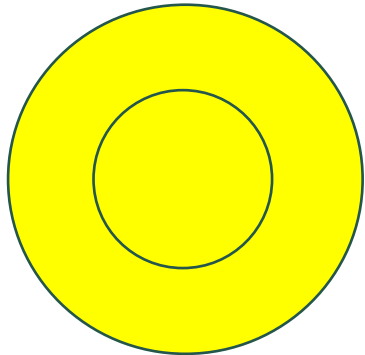
Vuosina 2021-022 Tampereen Vuorekseen valmistui kolme asuinrakennusta ja 92 kpl 40-vuotista korkotukivuokra-asuntoa sisältävä puukerrostalokohde.

Vuonna 2023 Tampereen Santalahteen valmistui 40 asuntoa sisältävä kohde (Rantakylänraitti 1).

34. Valtio luovuttaa kunnille maata myymällä, vaihtamalla ja tarvittaessa maankäyttösopimuksia hyödyntäen. Valtio vaikuttaa omistajaohjauksellaan siihen, että valtion tarpeista vapautuvat asuntorakentamiseen soveltuvat alueet luovutetaan kohtuuhintaisesti ensisijaisesti kunnille tai toissijaisesti muulle alueen lopulliselle asuntotuotannon tarjoajalle.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- Asuntorakentamiseen soveltuvista alueista ei ole tehty luovutuksia valtion ja kuntien välillä vuosina 2020–2023. Neuvotteluja on käyty Lempäälässä.
- Muuhun käyttöön soveltuvista alueista on tehty luovutuksia vuosina 2020–2023 Tampereella (asemanseutu, Ranta-Tampella, Viinikka), Orivedellä (asemanseutu ja muut keskeiset alueet) sekä Ylöjärvellä (liittyen liikenneväylien hallinnollisiin muutoksiin).
- Kangasalla Metsähallitus omistaa keskeisellä sijainnilla kiinteistöjä ja rakennusoikeutta, jota ei ole luovutettu kohtuuhintaisesti kaupungille. Alueelle on ryhdytty laatimaan asemakaavamuutosta yhdessä maanomistajan kanssa ja asemakaava on tulossa hyväksymisvaiheeseen vuonna 2024.

34. Valtio luovuttaa kunnille maata myymällä, vaihtamalla ja tarvittaessa maankäyttösopimuksia hyödyntäen. Valtio vaikuttaa omistajaohjauksellaan siihen, että valtion tarpeista vapautuvat asuntorakentamiseen soveltuvat alueet luovutetaan kohtuuhintaisesti ensisijaisesti kunnille tai toissijaisesti muulle alueen lopulliselle asuntotuotannon tarjoajalle.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

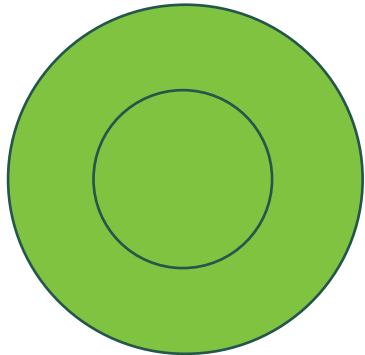
Kangasala	Metsähallitus omistaa Kangasalla keskeisellä sijainnilla kiinteistöjä ja rakennusoikeutta, jota ei ole luovutettu kohtuuhintaisesti kaupungille. Alueelle on ryhdytty laatimaan asemakaavamuutosta yhdessä maanomistajan kanssa ja asemakaava on tulossa hyväksymisvaiheeseen vuonna 2024.
Lempäälä	Maa-alueita neuvottelussa.
Nokia	Nokialla ei ole taajama-alueella sellaisia valtion omistamia alueita, joita se voisi luovuttaa.
Orivesi	Vuosien 2020 – 2022 aikana Oriveden kaupunki on ostanut valtion maita keskeisiltä asemakaava-alueilta sekä mahdollisilta kehitettäviltä alueilta. Hankitut maa-alueet sijaitsevat kaavoituksen kannalta keskeisillä alueilla esimerkiksi Oriveden aseman seudulla. Valtion omistuksessa on edelleen kehittämiseen soveltuvaa maata erityisesti aseman seudulla, joiden tarvetta valtiolle tulee tarkastella kokonaisuutena. Vuoden 2023 aikana valtion ja kaupungin väliset valtion maan luovutukset ja neuvottelut eivät ole merkittävästi edenneet. Valtion omistuksessa on edelleen kehittämiseen soveltuvaa maata erityisesti aseman seudulla sekä yritysalueiden läheisyydessä Oripohjan alueella. Valtio-osapuolen kanssa on käyty keskusteluja yksittäisistä alueista, mutta valtio on korostanut tarvetta tarkastella asiaa kokonaisuutena.
Pirkkala	Ei luovutuksia
Tampere	Tampereen kaupungin ja Väyläviraston kanssa käytiin sopimusneuvotteluja aluevaihoista. Neuvottelujen kohteina oli entisiä rata-alueita ja radanpidon kannalta tarpeettomia alueita aseman seudun ratapiha-alueella sekä TAHERA-hankkeeseen liittyvät aluevaihdot ja selvitykset. Tesoman rataseisakkeen osalta pidettiin ratalain mukainen ratatoimitus ja Ristinarkulla tehtiin MRL 96 §:n lunastustoimitus asemakaavan yleisten alueiden toteuttamiseksi. Asuntorakentamiseen soveltuvista alueista ei valtion kanssa vuonna 2023 erikseen neuvoteltu eikä kauppaa käyty. Myöskään maankäyttösopimuksia valtion kanssa ei tehty.
Vesilahti	Valtio ei ole luovuttanut maa-alueita kunnalle.
Ylöjärvi	Ylöjärven keskustan alueella on vähän valtion maita. Luovutettavat alueet liittyvät lähinnä liikenneväylien hallinnolliseen muutokseen. Viimeisin liikenneväylän luovutus on ollut Menotien hallinnollinen muutos 9.9.2022. Kurun alueella neuvottelut ovat kesken teollisuusalueen laajentamiseksi. Keskustan ideakilpailun yhteydessä suunniteltiin asuinkortteleita osin valtion alueelle tulevan Ylöjärven henkilöliikenneseisakkeen läheisyydessä. Tarkemmista aluerajauksista neuvotellaan tulevan raakapuuterminaalin siirron ja kaksoisraiteen suunnittelun edetessä sekä alueen asemakaavoituksen yhteydessä. Luovutettavat alueet eivät pääsääntöisesti liity asuinrakentamiseen, vaan ne liittyvät lähinnä liikenneväylien hallinnolliseen muutokseen.

35. Kunnat kehittävät rakentamisen laadunohjausta ja asumisen innovaatioita sekä monipuolistavat asuntokantaa täydennysrakentamisella. Kaavoituksessa ja tontinluovutuksessa hyödynnetään laaturyhmiä sekä konsepti-, suunnittelu- ja arkkitehtikilpailuja.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- MAL-sopimuskaudella 2020–2023 kunnissa on tehty työtä laadukkaan ja monipuolisen asuin ympäristön suunnittelun eteen. Esimerkkeinä:
  - Tampereen kehittämä prosessi asumisen tavoitteiden asettamiseksi käynnistyville asemakaavoille sekä tontinluovutukselle.
  - Pirkkalan luovutusmenettely, jossa lähtökohtana on laadullinen arviointi ja tavoitteena mahdollisimman laadukkaan sekä kaupunkikuvallisesti hienon ja viihtyisän rakennetun ympäristön luominen.
  - Kangasalan ympäristö- ja taideohjelma sekä Laatukäsikirja ja laaturyhmä Kangasalan Lamminrahkassa.
  - Vesilahdella on kehitetty laatukäsikirjaa kaavoituksen ja ympäristön suunnittelun tueksi.
  - Ylöjärvellä rakentamistapaohjeet palautettiin takaisin osaksi asemakaavaa ja kaavoituksen ja rakennusvalvonnan välistä yhteyttä on vahvistettu. Yhtiömuotoisiin luovutuksiin on sisällytetty laadullinen arviointi.
- Kunnat ovat hyödyntäneet laajasti tontinluovutus- ja arkkitehtuurikilpailuja kaavoituksessa ja tontinluovutuksessa. Kilpailuja on järjestetty Kangasalla, Lempäälässä, Nokialla, Orivedellä ja Tampereella.

35. Kunnat kehittävät rakentamisen laadunohjausta ja asumisen innovaatioita sekä monipuolistavat asuntokantaa täydennysrakentamisella. Kaavoituksessa ja tontinluovutuksessa hyödynnetään laaturyhmiä sekä konsepti-, suunnittelu- ja arkkitehtikilpailuja.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Kangasala	Vuonna 2023 Kangasalla työstettiin asemakaavoja, joilla tiivistettiin ja täydennettiin nauhataajamaa ja kehitettiin Kangasalan keskusta-asumista. Lisäksi valmistui kaksi kyläyleiskaavaa vanhan Kuhmalahden kunnan alueelle. Kangasalan ydinkeskustassa järjestettiin purkavaan täydennysrakentamiseen liittyvä kumppanikaavoituksen kumppanihakun ja Rekolan alueella asemakaavamuutosta vietiin eteenpäin yhdessä kilpailussa valitun kaavoituskumppanin kanssa. Lamminrahkan pohjoisosan asemakaava valmistui ja siihen liittyvää laatukäsikirjaa työstettiin. Lamminrahkan eteläosan laatukäsikirja on käytössä ja laaturyhmä ohjaa rakentamista. Kaupungin ensimmäisten kytkettyjen kaupunkipientalojen alueiden: Mannakorven, Lamminrahkan ja Urheilutien toteutuksen seuranta jatkuu.
Lempäälä	Tontinluovutuksessa käytetään tontinluovutuskilpailuja. Rakentamisen laatua ja asuntovarannon monipuolisuutta ohjataan kaavamääräyksiin.
Nokia	Jatkamme edelleen laatuperusteista tontinluovutuskilpailujen järjestämistä mm. AK-tonttien sekä mahdollisesti myös AR-tonttien osalta. Asuntokokoja ohjataan asemakaavoilla. Rakentamisen laatua ohjataan asemakaavoilla ja rakentamistapaohjeilla kaupunkikuvallisesti tärkeimmissä kohdissa.
Orivesi	Orivedellä rakentamisen laadunohjaus tapahtuu asemakaavojen ohjauksen, kaavaprosessien ja rakennusvalvonnan neuvonnan avulla. Asumisen innovaatioita on kehitetty esimerkiksi arkkitehtiopiskelijoiden kurssitöiden sekä Oriveden aseman seudun kehittämissuunnitelman avulla (Ramboll, 2022). Kehittämissuunnitelmaa on jo hyödynnetty erityisesti alueen infrastruktuurin kehittämisen tukena. Suunnitelmaa tullaan hyödyntämään asemanseudun asemakaavamuutosten pohjana. Täydennysrakentamista on tapahtunut yksittäisten ympäri taajamaa tapahtuvien valmiin infrastruktuurin vierelle rakentuvien pientalohankkeiden kautta. Vuoden 2022 aikana valmistui keskustan alueelle ja junaseisakkeen lähistöön täydennysrakentamisen kohteena Orvokkikoti ARA-kohteena, jossa sijaitsee noin 45 palveluasuntoa ja Kaupintiellä käynnistyi syyskuussa 2022 noin 40 asunnon välimuotoisen palveluasumisen hanke. Täydennysrakentamista on tapahtunut yksittäisten ympäri taajamaa tapahtuvien valmiin infrastruktuurin vierelle rakentuvien pientalohankkeiden kautta. Vuonna 2023 valmistui Kaupintien noin 40 asunnon välimuotoisen palveluasumisen rakennushanke.
Pirkkala	Pirkkalan kunta pyrkii monipuoliseen asuntotuotantoon asemakaavoituksen keinoin, jossa myös rakennetun ympäristön ja rakentamisen laatu voidaan asemakaava määräyksiin varmistaa. Pääsääntöisesti asuinkerrostalotontit ja rivitalotontit luovutetaan kunnassa luovutusmenettelyn kautta, jossa lähtökohta on hankkeiden laadullinen arviointi ei hintakilpailu. Tavoite luovutusmenettelyssä on mahdollisimman laadukkaan sekä kaupunkikuvallisesti hienon ja viihtyisän rakennetun ympäristön luominen noudattaen alueen asemakaava määräyksiä noudattavaa. Luovutusmenettelyssä noudatetaan voimassa olevia asemakaavamääräyksiä ja rakentamistapaohjeita sekä myös kunnan tekemiä linjauksia huomioiden kohtuuhintainen asuntotuotanto, erityisryhmät, asuntotyyppijakauma tavoitteet ja esteettömien asuntojen/ympäristön toteuttaminen. Tontinluovutukset tehdään pääosin vuokralle, jossa tavoitellaan 75% osuutta ja maksimissaan 25% myynti toteumaa.

35. Kunnat kehittävät rakentamisen laadunohjausta ja asumisen innovaatioita sekä monipuolistavat asuntokantaa täydennysrakentamisella. Kaavoituksessa ja tontinluovutuksessa hyödynnetään laaturyhmiä sekä konsepti-, suunnittelu- ja arkkitehtikilpailuja.

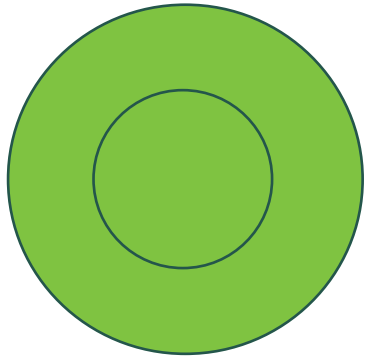
Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Tampere	<p>Tampereen kaupunki ohjaa asuntokokoja ja asuntojakaamaa niillä alueilla, joilla se on perusteltua monipuolisen asuntokannan varmistamiseksi. Ohjausta tehdään tarvittaessa sekä kaupungin omistamalla että yksityisomisteisella maalla. Lisäksi mm. tontinluovutuksen keinoin pyritään varmistamaan alueellisesti mahdollisimman tasapuolinen hallintamuotojakaama.</p> <p>Tampereella rakentamisen laatua ohjataan asemakaavamääräyksin, tontinkäyttösuunnitelmien hyväksymismenettelyllä sekä määrätyillä alueilla laaturyhmämenettelyllä. Lisäksi kaupunkikuvatoimikunta antaa lausuntoja merkittävistä hankkeista kaupunkikuvan ja arkkitehtuurin osalta sekä asemakaava- että rakennuslupavaiheissa.</p> <p>Tampere pyrkii monipuolistamaan asuntokantaa mm. edistämällä asukaslähtöisiä toteutus- ja hallintamuotoja. Kaikki kaupungin yhtiömuotoiset tontit ovat haettavissa myös ryhmärakennuttamiseen ja osuuskuntamuotoiseen asumiseen. Vuonna 2023 osoitettiin Haukiluomasta ja Linnainmaalta tontit ensisijaisesti ryhmärakennuttamiseen. Näitä tontteja ei kuitenkaan haettu ryhmärakennuttamiseen.</p> <p>Kaupunki ohjelmoi tonttihakujen ohjelmoinnissa tontinluovutuksen kehittämisteemoja ja edistää näitä tontinluovutukseen sidotuilla konseptikilpailuilla. Vuonna 2023 Kalevasta varattiin kerrostalotontti "laadukkaat, joustavat ja toimivat kodit"-teemaisen tonttihaun perusteella. Konseptihaun tavoitteena oli edistää laadukkaiden, arjessa toimivien ja erilaisiin elämäntilanteisiin joustavien asuntojen rakentamista.</p> <p>Lisäksi järjestettiin energiatalo/kortteli -teemainen tontinluovutuksen konseptihaku Lahdesjärven Västringinmäkeen, sekä konseptihaku teemalla vetovoimainen ja luonnonläheinen asuminen Multisiltaan. Näihin konseptihakuihin ei kuitenkaan kohdistunut hakemuksia.</p> <p>Kaupunki osallistui mm. Smartland-tutkimushankkeeseen sekä Alueellinen asuntokehittäminen (ARVO) -hankkeeseen.</p>
Vesilahti	<p>Kunnassa on vireillä ja luonnosvaiheessa uusi Kirkonkylän ja Koskenkylän alueille sijoittuva Vesilahdentien eteläinen osayleiskaava. Lisäksi kunta on alkanut päivittämään kaavoituksen "laatukortteja/laatukäsikirjaa" eli kuntastrategiasta, seutustrategiasta, alueellisista vahvuuksista ja tulevaisuuden tarpeista juonnettuja ohjeita kaavoituksen ja ympäristön kehittämisen tueksi. Tämä mahdollistaa tasaisen laadun varmistuksen maankäytön, kaavoituksen, rakennusvalvonnan ja ympäristön kehittämisen palveluissa. Lisäksi työ parantaa kunnan eri toimintojen ja palveluiden yhteen saattamista sekä jäsenöittää Vesilahden kunnan toiminnoiltaan paremmin seudun tarpeisiin. Vuoden 2022 aikana valmistui kaavoituksen konseptointisuunnitelma. Vuonna 2023 Lainvoiman sai Hovinkulman asemakaavamuutos, jolla muodostui 8 kpl AO-tontteja olevan taajamarakenteen yhteyteen. Lisäksi vietiin eteenpäin Suomalantien katualueen asemakaavaa, jonka onnistuminen toisi kunnalle mahdollisuuden yhdistää mt 301 Suomalan asuinalueen halki Rautialantiehen ja sitä kautta saada Kirkonkylän osayleiskaavassa osoitetut reservialueet käyttöön.</p>
Ylöjärvi	<p>Vuonna 2022 kasvuohjelmassa tarkasteltiin kaupungin osa-alueiden kasvupotentiaalia ja asuntotyyppejä. Tontinluovutusehtoja tarkennettiin uudelleen vuoden 2022 aikana. Rakennustapaohjeet palautettiin osaksi kaavaprosessia, jolla saadaan laatutekijöitä paremmin huomioitua. Yhteistyötä kehitettiin rakennusvalvonnan kanssa. Laadunvarmistusta on kehitetty mm. Rakennushankkeiden yhteydessä käytyjen neuvotteluiden kautta. Rakentamisen mallikohteita on otettu säännöllisiksi excursiokohteiksi ja kaavoituksen malleiksi. Sähköisiä kyselyitä on hyödynnetty asukasosallistumisessa. Keskustan ideakilpailu toteutettiin vuonna 2023 yhteistyössä arkkitehtiliitto SAFAn kanssa. Kilpailuun hyväksyttiin 26 kilpailuehdotusta ja tulos julkistettiin lokakuussa. Uusille asuntoalueille on kaavoitettu sekä omakotitaloja, paritaloja, rivitaloja että kerrostaloja. Uusiin kaavoihin on sisällytetty rakennustapaohjeet. Yhtiömuotoisiin tontinluovutuksiin sisältyy laadullinen arviointi.</p>

36. Kunnat tukevat asuinalueiden uudistumista mm. aktiivisella maapolitiikalla ja alueita täydentävällä kaavoituksella sekä edistämällä taloyhtiöissä tehtävää täydennysrakentamista sekä energiatehokkuustyötä.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- Kaikki kunnat ovat tukeneet täydennysrakentamista ja -kaavoitusta omien suunnitelmiensa mukaisesti. Täydentävällä kaavoituksella ollaan pyritty monipuolistamaan alueiden asuntajakaumia.
- Tampereella asunto-osakeyhtiöitä ja muita asumisen toimijoita kannustetaan täydennysrakentamaan myöntämällä alennusta maankäyttösopimuskorvauksista, mikäli täydennysrakentamishanke täyttää kaupungin linjausten edellyttämät kannustinkohdat, liittyen mm. vanhan rakennuksen energiatehokkuuden lisäämiseen.

36. Kunnat tukevat asuinalueiden uudistumista mm. aktiivisella maapolitiikalla ja alueita täydentävällä kaavoituksella sekä edistämällä taloyhtiöissä tehtävää täydennysrakentamista sekä energiatehokkuustyötä.

Kangasala	Kangasalla täydennyskaavoitusta ja pientaloalueiden tiivistämistä on tehty nauhataajaman ja Ruutanen alueilla, minkä lisäksi olemassaoleville taajama-alueille tehtiin täydennysrakentamisen ja asuntokannan monipuolistumisen mahdollistavia asemakaavoja. Suoraman alueen täydennysrakentamisen yleissuunnitelman valmistelua jatkettiin. Maankäyttösopimuksia on tehty näillä alueilla runsaasti. Kaupungin energiatehokkuusryhmä raportoi vuosittain energia- ja ilmastotiekartan tavoitteiden toteutumista.
Lempäälä	Asuinalueiden uudistumista tuetaan täydentävällä ja tiivistävällä kaavoituksella, jolla tuetaan monimuotoista asuntojakaamaa. Maapolitiikalla tuetaan täydentävää kaavoitusta.
Nokia	Tonttien jakamisia ja tiivistämiä tehdään täydennyskaavoituksina keskusta-alueilla.
Orivesi	Orivedellä maanhankintaa on aktivoitu erityisesti aseman ja keskustan alueilla. Maanhankinta konkretisoitui vuonna 2022 kaupungin maanostoihin Oriveden aseman seudulla. Keskustan alueella on vireillä mm. asemakaavan uudistaminen, jolla pyritään mahdollistamaan alueen täydennysrakentamista. Oriveden keskustan ja aseman seudulla on vireillä useita kaavamuutoksia, jotka tähtäävät täydennysrakentamiseen. Oriveden aseman seudun kehittämissuunnitelmassa (Ramboll, 2022) on tutkittu mahdollisuuksia alueen täydennysrakentamiseen, ja suunnitelmaa tullaan käyttämään alueen asemakaavamuutosten pohjana. Vuonna 2023 hankintoja on jatkettu erityisesti keskustan alueella. Keskustan alueella on ollut useamman vuoden käynnissä asemakaavan uudistaminen, jolla pyritään mahdollistamaan alueen täydennysrakentamista. Vuonna 2023 etenemistä on keskustan alueella tapahtunut asumiseen liittyen erityisesti Kirkkolahdenrannan kaavamuutoksessa. Keskustan ja aseman seudulla on vireillä useita kaavamuutoksia, jotka tähtäävät täydennysrakentamiseen. Oriveden aseman seudun kehittämissuunnitelmassa (2022) on tutkittu mahdollisuuksia alueen täydennysrakentamiseen, ja suunnitelmaa käytetään alueen kaavamuutosten pohjana.
Pirkkala	Yhdyskuntarakennetta täydentäviä/ehyittäviä kaavahankkeita vireille 2022, kuntakeskukseen Suupalle torikorttelin (kaava nro 268) ja Pakkalankulman asemakaavan laajennus, joukkoliikenteen laatukäytävän yhteyteen (kaava nro 269). Maapolitiikkaa on toteutettu aktiivisesti ja raakamaata hankittiin n. 32,5 ha ja yleisiä alueita n. 9,0 ha. Yhdyskuntarakennetta täydentäviä/ehyittäviä kaavahankkeita vireille 2023, kuntakeskukseen Suupalle (kaava nro 275) ja Suupan välittömään yhteyteen (kaava nro 272). Hankkeet tukevat hyvin kuntakeskuksen elinvoimaa ja kehittymistä ja ovat joukkoliikenteen laatukäytävän yhteydessä. Maapolitiikkaa on toteutettu aktiivisesti ja raakamaata sekä kiinteistöjä hankittiin n. 62 ha.

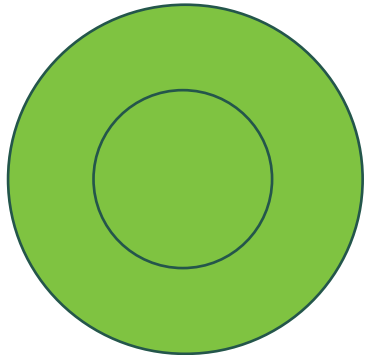
36. Kunnat tukevat asuinalueiden uudistumista mm. aktiivisella maapolitiikalla ja alueita täydentävällä kaavoituksella sekä edistämällä taloyhtiöissä tehtävää täydennysrakentamista sekä energiatehokkuustyötä.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Tampere	<p>Tampereen kaupunki kannustaa taloyhtiöitä täydennysrakentamaan. Kannustin on kohdennettu asunto-osakeyhtiöille ja muille asumisen toimijoille, koska joukkoliikenteen laatukäytävillä työpaikkakaavoilla olevat tonttien omistajat ja vuokraoikeuksien haltijat pyrkivät muuttamaan käyttötarkoituksen asumiseen ilman kannustimiakin. Työpaikkatonttien muuttaminen edellyttää elinkeinonäkökulmasta aina tapauskohtaista harkintaa, sillä asukkaat tarvitsevat myös esimerkiksi kaupallisia palveluja ja niille on myös mahdollistettava tila.</p> <p>Tampereen kaupungin asunto- ja maapolitiikan linjausten mukaisesti tontit, joiden pääkäyttötarkoitus on asuminen, saavat täydennysrakentamisen asemakaavamuutoksen yhteydessä tehtävästä maankäyttösopimuksessa maankäyttösopimuskorvauksesta alennusta (tai vaihtoehtoisesti on mahdollisuus hyötyä vuokratontilla nykyisen tontin maanvuokran määräaikaisella alennuksella), jos täydennysrakentamishanke täyttää kaupungin linjausten edellyttämiä kannustinkohtia. Kannustinkohdat sisältävät muun muassa kannustinkohdan erityisen vähäpäästöisestä hankkeesta. Alennus voi olla jopa 85 % sopimuskorvauksesta. Täyden alennuksen saa suoraan, jos hanke toteutetaan puurakenteisena.</p> <p>Kannustimilla on iso taloudellinen merkitys, mutta lisäksi myös erittäin suuri merkitys viestinnällisesti. Kannustinlista herättää täydennysrakentamista miettivät taloyhtiöt ottamaan huomioon kannustimissa mainitut seikat. Vuoden 2023 aikana on tehty kolme maankäyttösopimusta, jotka ovat olleet kannustimien piirissä. Yhteensä kaupunki teki kuusi maankäyttösopimusta yksityisten maanomistajien kanssa vuonna 2023.”</p>
Vesilahti	<p>Energiatehokkuustyö on aloitettu osana kunnan kiinteistöstrategian päivittämistä. Vuonna 2023 lainvoiman sai Hovinkulman asemakaavamuutos, jolla muodostui 8 kpl AO-tontteja olevan taajamarakenteen yhteyteen. Lisäksi vietiin eteenpäin Suomalantien katualueen asemakaavaa, jonka onnistuminen toisi kunnalle mahdollisuuden yhdistää mt 301 Suomalan asuinalueen halki Rautialantiehen ja sitä kautta saada Kirkonkylän osayleiskaavassa osoitetut reservialueet käyttöön. Kunta hankki Kirkonkylän ja Narvan taajamien alueelta tonttimaata.</p>
Ylöjärvi	<p>Maanhankintaneuvotteluja strategisesti tärkeillä keskeisillä alueilla on tehty ja jatketaan. Maapoliittista ohjelmaa on muutettu siten, että mahdollistetaan yhdyskuntarakennetta täydentävä asemakaavoitus yksityiselle maalle, jossa ei ole ennestään asemakaavaa. Kaavoitusaloitteita on otettu vastaan ja niiden pohjalta on käyty neuvotteluja kaavojen käynnistämiseksi. Arkkitehtikilpailu valmistui, sisältäen uusia keskustarakennetta täydentäviä asumisen ideoita. Täydentävää kaavoitusta asuinalueiden uudistamiseksi on esivalmisteltu mm. Mikkolantien alueen yleissuunnitelmalla.</p>

37. Kunnat tukevat puurakentamista kaavoituksessaan ja tontinluovutusohjelmissaan.

- Kunnat tukevat puurakentamista kaavamääräyksissä ja tontinluovutusehdoissa tai vähintään ovat selvittäneet puurakentamisen mahdollisuuksia.
- Puurakenteisia kerrostaloasuntoja on valmistunut ja valmistumassa erityisesti ARA-rahoitteisiin kohteisiin.

37. Kunnat tukevat puurakentamista kaavoituksessaan ja tontinluovutusohjelmissaan.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Kangasala	Lamminrahkan puutalokortteliin valittiin toteuttaja vuonna 2022. Vuoden 2023 raportoinnissa tulee esiin, että Lamminrahkan puutalokorttelin rakentuminen on viivästynyt rakentamisen matalasuhdanteesta johtuen. Kuhmalahden koulu toteutettiin puurakenteisena.
Lempäälä	Puurakentamista tuetaan kaavamääräyksiin ja tontinluovutusehdoin.
Nokia	Puurakentamisen mahdollisuutta kaavoituksessa ja tontinluovutuksessa selvitetään mm. Vihnuskadun kaavahankkeessa, jossa kaupunki omistaa kaava-alueen. Haukkalan päiväkotia rakentuu asemakaavamääräyksen mukaisesti puurakenteisena.
Orivesi	Orivedellä puurakentamiseen suhtaudutaan positiivisesti kannustaen ja sitä edistetään mm. kaavoituksen ja rakennusvalvonnan neuvonnan avulla.
Pirkkala	Vuonna 2023 on valmisteltu eteenpäin kaava nro 261 Kurikkaan jossa tavoitellaan merkittävää puun käyttöä rakentamisessa koko alueella.

37. Kunnat tukevat puurakentamista kaavoituksessaan ja tontinluovutusohjelmissaan.

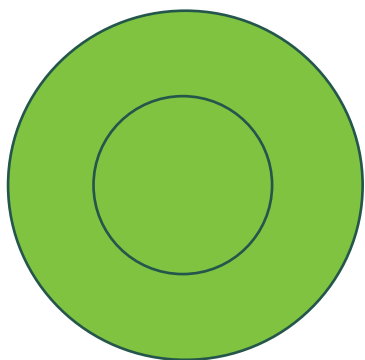
Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Tampere	<p>Tampereen kaupunki on sitoutunut edistämään puurakentamista. Kaupungin tontinluovutuksen ohjelmoinnissa varmistetaan, että vuosittain asetetaan haettavaksi tontteja puukerrostalorakentamiselle. Asemakaavoissa määräyksiin edellytetään puurakentamista mm. Vuoreksen Isokuudessa ja Ojalassa ja Lahdesjärven Västingimäessä. Tämän lisäksi kaikissa kaupungin maalle tehtävissä asemakaavoissa mahdollistetaan puurakentaminen. Puurakentamiseen kohdennettavat tontit valitaan tarkemmin tonttihakujen valmistelun yhteydessä.</p> <p>Vuoden 2022 aikana on luovutettu puukerrostalorakentamiseen 3 995 k-m². Vuonna 2022 tontteja oli varattu puukerrostalorakentamiseen noin 38 000 k-m² (Hatanpää, Ojala, Vuores). Puukerrostalohankkeita oli vuonna 2022 käynnissä seuraavasti: Kuusikko-hanke (TA-asumisoikeus ja A-kruunu) sekä T2H:n ja Lehto-Asunnot Oy:n hankkeet Vuoreksen Isokuudessa sekä TOAS:n hanke Hervantajärvellä.</p> <p>Vuoden 2023 aikana kaupunki on luovuttanut puukerrostalorakentamiseen 4 550 k-m² (Hatanpää). Vuonna 2023 tontteja oli varattu puukerrostalorakentamiseen noin 6 100 k-m² (Vuores, Isokuusi IV).</p>
Vesilahti	<p>Ei tapahtunut merkittävää puurakentamisen edistämistä.</p>
Ylöjärvi	<p>Puurakentamista edistäviä suosituksia on lisätty asemakaavoihin. Puurakentamisen hankkeisiin on tutustuttu (mm. Turussa ja Tampereella sekä Naantalissa). Yhtiömuotoisten tonttien luovutuskriteereihin on lisätty yhteiskuntavastuullisuus, jolla mm. tavoitellaan kestävän kehityksen mukaista rakentamista.</p> <p>Teivo-Mäkkylä -yleiskaavaehdotuksessa ja Vuorentausta Pohjoisen asemakaavassa on asetettu määräyksiä puurakentamisen edistämiseksi. Arkkitehtikilpailussa saatiin ideoita puurakentamisesta.</p>

38. Seutuyhteistyössä laaditaan suunnitelma asuinalueiden eriytymiskehityksen ehkäisemiseen ja alueiden monipuoliseen kehittämiseen. Lisäksi otetaan käyttöön paikkatietopohjainen asuinalueiden eriytymiskehityksen seurantatyökalu.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

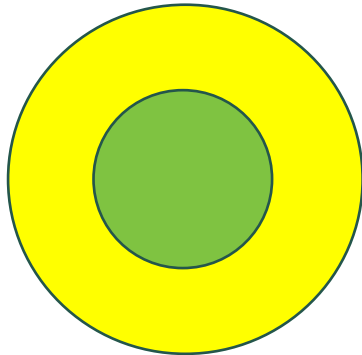

- Kaupunkiseudun asuntopoliittisessa ohjelmassa on määritelty periaatteet asumisen laatuun, asuinalueiden uudistamiseen, eriytymisen ehkäisyyn ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon rakenteeseen sijoittamiseen. Nämä periaatteet ohjaavat kunnissa tehtävää työtä asumisen kehittämisessä.
- Eriytymiskehityksen ehkäiseminen otetaan huomioon myös kuntien tontinluovutusohjelmissa.
- TKS on laatinut vuonna 2020 osana Ympäristöministeriön koordinoimaa Kestävä kaupunki -ohjelmaa Tampereen kaupunkiseudun asuinalueiden eriytymiskehitystä sekä eriytymisen nykytilaa selvittäneen raportin. Selvitys pohjautuu Tampereen kaupungin kehittämään paikkatietopohjaiseen menetelmään, hyvinvointi-indeksiin, jonka avulla voidaan havainnoida asuinalueiden välisiä sosio-ekonomisia eroja suhteessa toisiinsa.
- Vuonna 2022 aloitettiin työkaluja ja tietopohjaa koulusegregaatioon ehkäisemiseen tuottava TAKE-hanke (2022-2023) jossa hyödynnetään aikaisemmin kehitettyä hyvinvointi-indeksi-menetelmää. Hanketta rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö.

38.1. Kunnat tavoittelevat asunnottomuuden puolittamista sopimuskaudella. Asunnottomuuden poistamiseksi laaditaan seudullisen tilannekuva ja toimenpiteet. Seudun kunnista Tampere osallistuu vuosina 2020–2023 hallitusohjelman mukaiseen asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan, jonka tavoitteena on lisätä kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa asunnottomille sekä vahvistaa kuntien asunnottomuustyötä. Tampere tekee kattavan suunnitelman asunnottomuuden puolittamiseksi omalla alueellaan ja ovat oikeutettuja hakemaan kehittämisavustusta asunnottomuutta vähentävien ja asumista tukevien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen ja käyttöön.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

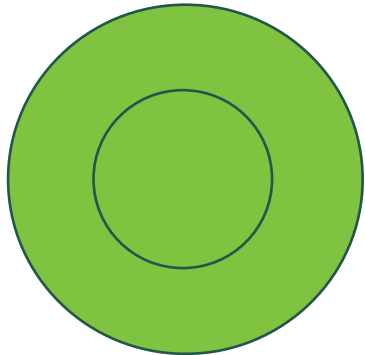

- Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä laati seudullisen asunnottomuuden tilannekuvan ja määräsi toimenpide-esitykset osana kaupunkiseudun asuntopoliittisen ohjelman laatimista. Toimenpide-esityksenä asunnottomuuden puolittamiseen ehdotettiin asumisneuvonnan lisäämistä kunnissa.
- Tampere osallistui ohjelmallaan vuosina 2020–2023 hallitusohjelman mukaiseen Yhteistyö- ja toimenpideohjelmaan asunnottomuuden puolittamiseksi vuoteen 2023 mennessä, ja Tampere sai STM:n avustuksen työlle.

38.2. Seudun kunnat kiinnittävät huomiota asuinalueiden tasapainoiseen kehitykseen. Valtio toteuttaa vuosina 2020–2022 poikkihallinnollisen lähiöiden kehittämisohjelman korostaen lähiöiden kehittämistä kokonaisvaltaisesti, suunnitelmallisesti ja strategisesti, kehittämisen laaja-alaista yhteistyötä sekä tietoon perustuvaa suunnittelua ja kehittämistä. Ohjelman osana valtio myöntää kasvukeskus-kaupungeille avustusta, jonka edellytyksenä on, että lähiökehittämisestä on laadittu ympäristöministeriön hyväksymä suunnitelma, ja segregaaation ehkäiseminen lähiöitä kehittämällä on osa kunnan strategista suunnittelua.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- Kunnat ovat tukeneet alueiden tasapainoista kehitystä täydennyskaavoituksella- ja rakentamisella.
- Lähiöiden kehittämisohjelmia on MAL-kaudella toteutettu muun muassa:
- Tampere, Peltolampi-Multisillan kehittämisohjelma
- Kaukajärvi-Annalan alueella
- Lempäälä, Säöksjärven osallistamisprojekti

38.2. Seudun kunnat kiinnittävät huomiota asuinalueiden tasapainoiseen kehitykseen. Valtio toteuttaa vuosina 2020–2022 poikkihallinnollisen lähiöiden kehittämissuunnitelman korostaen lähiöiden kehittämistä kokonaisvaltaisesti, suunnitelmallisesti ja strategisesti, kehittämisen laaja-alaista yhteistyötä sekä tietoon perustuvaa suunnittelua ja kehittämistä. Ohjelman osana valtio myöntää kasvukeskus-kaupungeille avustusta, jonka edellytyksenä on, että lähiökehittämisestä on laadittu ympäristöministeriön hyväksymä suunnitelma, ja segregaaation ehkäiseminen lähiöitä kehittämällä on osa kunnan strategista suunnittelua.

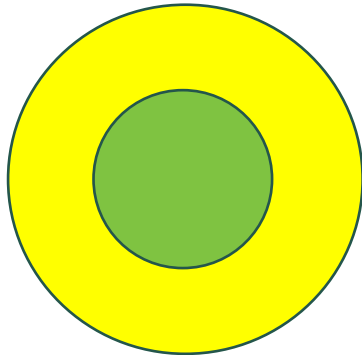
Kangasala	Alueiden tasapainoisesta kehityksestä on huolehdittu MAL-kaudella suuntaamalla täydentävää ja asuntokantaa monipuolistavaa kaavoitusta nauhataajamaan ja Ruutanaan. Lisäksi on jatkettu Suoraman alueen täydennysrakentamisen yleissuunnitelman valmistelua.
Lempäälä	Sääksjärven kehittäminen etenee yleiskaavoituksella. Sääksjärven keskustan kehittäminen on edennyt keskustan yleissuunnitelman laatimisella, jolla tavoitetaan laadukasta täydennysrakentamista, joukkoliikennettä ja monipuolisia palveluita. Eriytymiskehitystä kunnan eri alueilla seurataan mm. seudun selvityksen avulla. Riskialueilla kaavoituksella ja tontinluovutuksella ohjataan asuntojen laatua ja asuntokaupunkia.
Nokia	Selvitetään edelleen onko mahdollista saada MAL avustusta Harjuniityn lähijunaseisakkeen alueen jatkosuunnitteluun, jossa yleiskaava on saatu hyväksytyksi ja asemakaava työ lähtenyt vauhdilla liikkeelle. Muita kohteita selvitetään lähiöiden parantamishankkeina.
Orivesi	Orivedellä ei ole varsinaisia lähiöitä, mutta keskustassa ja aseman seudulla on mahdollisuuksia monipuolistaa asuntokantaa ja mahdollistaa uusia asumisen hallintamuotoja. Kaupungin vuokratyöyhtiö pyrkii oman asuntokantansa uudistamiseen, jonka osalta suunnittelutyötä on jatkettu vuoden 2023 aikana.
Pirkkala	Lähiökehittäminen on tapahtunut täydennysrakentamisen mahdollistamisen muodossa jossa asemakaava muutoksissa on erityistä huomiota kiinnitetty uudisrakentamisen laatuun ja asuntotuotannon monipuolisuuteen sekä huoneistojakaumiin. Avustuksia ei haettu.

38.2. Seudun kunnat kiinnittävät huomiota asuinalueiden tasapainoiseen kehitykseen. Valtio toteuttaa vuosina 2020–2022 poikkihallinnollisen lähiöiden kehittämisohjelman korostaen lähiöiden kehittämistä kokonaisvaltaisesti, suunnitelmallisesti ja strategisesti, kehittämisen laaja-alaista yhteistyötä sekä tietoon perustuvaa suunnittelua ja kehittämistä. Ohjelman osana valtio myöntää kasvukeskus-kaupungeille avustusta, jonka edellytyksenä on, että lähiökehittämisestä on laadittu ympäristöministeriön hyväksymä suunnitelma, ja segregaaation ehkäiseminen lähiöitä kehittämällä on osa kunnan strategista suunnittelua.

<p>Tampere</p>	<p>Tampereen kaupunki osallistui Peltolammin–Multisillan lähiöohjelmalla valtakunnalliseen ympäristöministeriön lähiöohjelmaan vuosina 2020–2022. Lähiöohjelman jälkeistä seuranta tehtiin vuonna 2023 ja kaupunginosatyöryhmä kokoontui kaksi kertaa tuoden alueen toimijat sekä kaupungin eri toimialat yhteen. Vuonna 2023 jatkettiin vahvasti asuinalueiden kehittämistä käynnistämällä Kaukajärven ja Annalan kaupunginosaohjelma laaja-alaisella visiotyöllä ja toimenpideohjelman laatimisella yhteistyössä asukkaiden ja alueen toimijoiden kanssa. Kaukajärven ja Annalan kaupunginosaohjelma jatkuu vuoden 2025 loppuun saakka.</p> <p>Kaupunkitasoisesti jatkettiin poikkihallinnollisen yhteistyön tiivistämistä ja valmisteltiin kaupunginosakehittämisen työryhmän perustamista alueellisen eriytymisen ehkäisemiseksi ja kaupunginosien kehittämiseksi pitkällä tähtäimellä. Työtä tehtiin rinta rinnan hyvinvoinnin kehittämisohjelman valmistelun ja hyvinvointijohtamisen vahvistamisen kanssa. Pormestari nimitti työryhmän jäsenet vuoden 2023 lopussa. Lisäksi vuoden aikana julkaistiin Erilaisten alueiden Tampere - raportti asuinalueiden eriytymiskehityksestä lisäten ymmärrystä ja tietoa ilmiöstä erityisesti asiantuntijoiden ja päättäjien käyttöön.</p> <p>Asumisessa asetettiin tavoitteita liittyen alueellisen eriytymiskehityksen ehkäisemiseen asemakaavoitusohjelmalle ja yksittäisille asemakaavatoille sekä niihin liittyvien sopimusten laadinnalle. Alueellinen eriytyminen otettiin huomioon myös tontinluovutuksen suunnittelussa.</p>
<p>Vesilahti</p>	<p>Kunnassa mitataan jatkuvasti eri palveluiden tarpeita sekä asuinalueiden kehitykseen liittyviä tietoja (väkiluku, ikäprofiili, syntyvyys...). Kunnan kaavoitusta kehitetään kaupunkiseudun tavoitteiden mukaisesti joukkoliikenteen ja palveluiden ääreen.</p>
<p>Ylöjärvi</p>	<p>Teivon Mäkkylän osayleiskaavassa on valmisteltu uutta tasapainoista monipuolista asuntojakaumaa, joka täydentää keskustan nykyistä tarjontaa. Samalla saadaan uusia palveluita alueen nykyisille asukkaille. Kaavaluonnos ja ideasuunnitelmat olivat nähtävillä syksyllä 2022. Soppeenmäen asuinaluetta on täydennetty monipuolisella asuinkerrostalorakentamisella, joista osa on toteutettu ARA-hankkeena (rakentaminen ja kaavoitus vuosina 2020–2023). Alueelle on kaavoitettu vuonna 2022 uusi asuinkerrostalo ja päiväkotito. Kaupallisia palveluita ja uutta asumista on kaavoitettu keskustaan keskustan kehittämiseksi.</p>

39. Kunnat laativat rakenteen energiatehokkuuden kehitysohjelman, resursoivat toteuttamisen ja ottavat käyttöön yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutuksia seuraavan työkalun

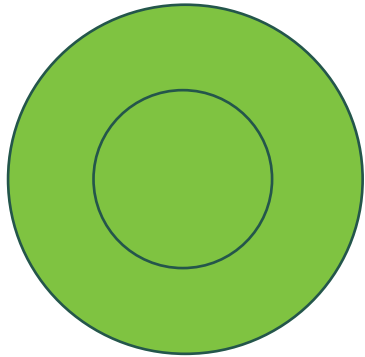

- Yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutuksia mallintava seudullisen paikkatietopohjaisen työkalun kehittäminen on aloitettu vuoden 2021 alussa. Tilaajina Tampereen yleiskaava ja Seututoimisto.
- Työkalu on valmistunut ja sen käyttöä on tarkoitus viedä osaksi uuden rakennesuunnitelman seurantajärjestelmää (Seutudigi-hanke). Käyttöönotto muiden kuin Tampereen osalta on vielä kesken.
- Yhdyskuntarakenteen tasolla energiatehokkuutta edistetään eheyttämällä ja tiivistämällä rakennetta, jotta yhä suurempi osuus rakenteesta olisi keskitetyn energiantuotannon ja -jakelun sekä sähköisen joukkoliikenteen piirissä. Kunnat edistävät energiatehokkuutta omien ohjelmiansa ja rakentamisen ohjauksen kautta.
- Kaupunkiseudun kuntien päästövähennystyötä ohjaavat Hinku-tiekartat ja sen rinnalle 2023 laadittu seudullinen kestävän siirtymän viitekehys, jonka periaatteisiin ilmastonmuutoksen hillinnän rinnalla kuuluu mm. sopeutuminen, monimuotoinen luonto ja resurssiviisas luonnonvarojen käyttö.
- Käynnissä oleva vihreä/puhdas siirtymä ja energiamurros on saanut seutuyhteisön tunnistamaan tarpeen energian tilannekuvan laatimiseen, jonka yhteydessä on mahdollista tarkastella ja keskitetysti työstää myös energiatehokkuuden kysymystä.

40. Seudun virkistysverkon tasalaatuisuus ja lähivirkistysalueiden riittävyys varmistetaan hyödyntäen suunnittelussa seudullisia seurantavälineitä, kuten viherkerrointa.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

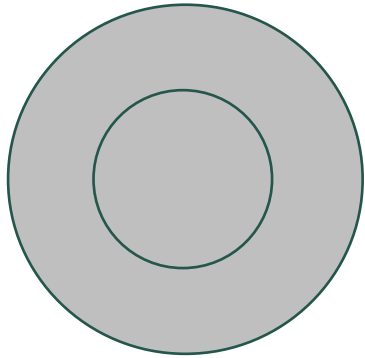
- Työn ohjelmointi on aloitettu vuonna 2021 ja seurantavälineestä on tehty suunnitelma vuoden 2022 aikana. Seurantaväline toteutetaan osana rakennesuunnitelman seurantajärjestelmää (Seutudigi-hanke).

41. Ekologisen kompensaaion käyttöä pilotoidaan esimerkiksi isoissa infrastruktuurihankkeissa.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

- Ei ajankohtainen tällä MAL-kaudella.